

=: LUCEAFĂRUL :=
REVISTĂ ILLUSTRATĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

Regele Carol și Principele Ferdinand.

Anul VIII.

Sibiu, 15 August — 1 Septembrie.

Nr. 16—17.

LUCEAFĂRUL

REVISTĂ ILUSTRATĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ. APARE DE DOUĂORI PE LUNĂ

Colaboratori: I. Adam, I. Agârbiceanu, Andreiu Bârseanu, Z. Bârsan, G. Bogdan-Duică, Dr. I. Borcia, Dr. T. Brediceanu, I. Ciocârlan, V. Ciofleac, D. N. Ciotori, Al. Ciura, Otilia Cozmuța, Maria Cunțan, I. Duma, Elena Farago-Fatma, Em. Gârleanu, Ion Gorun, Constanța Hodoș, Enea Hodoș, Dr. I. Lupaș, Dr. G. Murnu, H. P. Petrescu, Ecaterina Pitiș, M. Sadoveanu, C. Sandu-Aldea, M. Simionescu-Râmniceanu, I. U. Soricu, Caton Theodorian, Gh. Tulbure.

Austro-Ungaria: ABONAMENT:

1 an 12 cor. Ed. de lux 20 cor.

6 luni 6 „ „ „ „ 10 „

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 8 cor.

România și în Străinătate:

1 an 16 cor. Ed. de lux 25 cor.

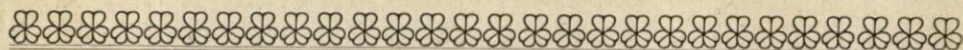
6 luni 8 „ „ „ „ 13 „

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 14 Cor.

Reclamațiile sunt a se face în curs de 15 zile după apariția fiecărui număr. Pentru orice schimbare de adresă se vor trimite 20 bani în mărci postale.

Abonamentele, plătite înainte, sunt a se trimite la adresa:

Adm. rev. „Luceafărul“, Sibiu (Nagyszeben).

Domnii învățători

sunt invitați a-și face cumpărările lor
de

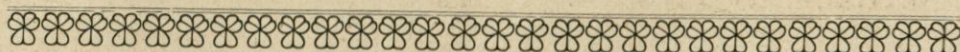
Cărți, recuizite și caiete de scris etc. etc.

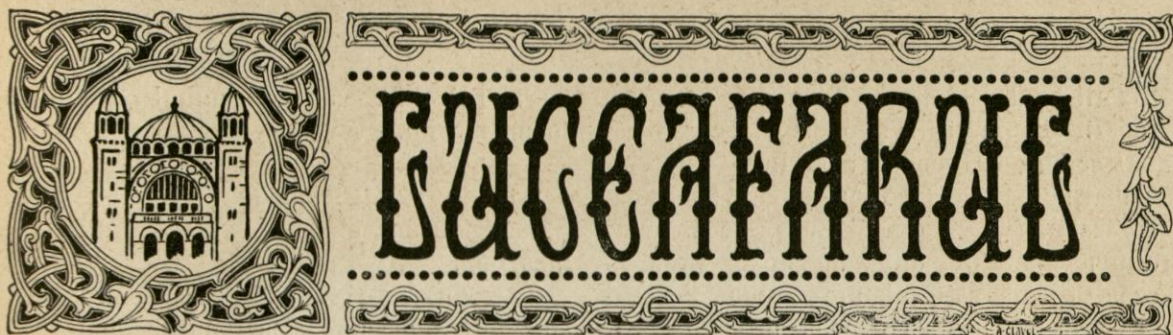
pentru școlari

la

Librăria W. Krafft, Sibiu

unde să află un deposit foarte bogat.

Vrabia și rânduneaua.

La masa de sub nuc la care stau, întotdeauna se adună, la ora prânzului, vrăbii de jur împrejur. Eu fărîmîtez pâine și le arunc, iar ele se reped ahtiate și se ceartă pe pradă. Vrăbioii mai ales, pe cari îi cunoști după pata neagră de pe gușă, sunt zi de zi tot mai obraznici, și vin uneori să-și culeagă bucățica pînă sub masă, de lângă picioarele mele. Numai când se repede cocoșul, cu aripile de jumătate ridicate, și vine să cucerească terenul pentru numeroasa lui familie, vrăbiile ciripesc speriate și se adăpostesc, purtând încă în cioc câte o ultimă bucățică, în gutuiul de-alături.

Peste drum de unde stau este o șură, — iar sub streșină acolo și-au făcut cuibul o pereche de rândunele. Mă uit la ele cum își iau sborul zorit în treaba lor, și par'că mi-e necaz de ce disprețuiesc fărîmăturile ce arunc și preferă să alerge, desigur în trudă și adesea poate cu puțină izbândă, după o hrană pe care ar putea s'o găsească așa de ușor, ici la picioarele mele.

Mi-e necaz, și nu mă pot opri totuși să nu le iubesc, păsărelele acestea, cu sborul elegant, cu formele fine, cu mândra lor sălbătăcie. Vrăbiuțele mele mi-s dragi, mă înduioșează când le văd grăbind la adăpost, cu sborul lor nedibaciu, ca niște sfârleze scăpate din sfoară; — dar când văd rânduneaua avântându-se și săgetând aerul, drept ca spre o țintă binecunoscută, cu conștiință propusă și cu hotărîre urmată, — nu mai este înduioșarea, simțirea ce mă cuprinde, căci nu mai am aci în fața mea slăbiciunea, lașitatea, neputința, — ci am icoana sigu-

ranței și a încrederii în sine, am pilda bizuirii pe sine însuși, și atunci simțirea ce sporește în inima mea este aceea care te pătrunde când te întâmpină vrednicia, mândră și disprețuitoare de cârjele milei, care e mizericordie și eleimosină.

Vrăbiuțele mele sunt lacome, se reped la hrana de-a gata și dă care de care să șterpelească bucățica de sub ciocul celeilalte; — uită-te la rânduneaua sobră, cum rodul vânătorului său muncit nici nu-l atinge pănăce nu și-a îndestulat întâi cuibul. Iată cerșetoarea ici, și muncitoarea dincolo. Iată-o pe aceasta servilă, atârînd de bunăvoința mea și de cruțarea sau nebăgarea în seamă a păsărilor din curte, — și uită-te la cealaltă, liberă, nepăsătoare, stăpână pe dânsa și pe aerul ei, pe lumea largă în care loc este pentru toate vrednicile și unde se rătăcește și pierce numai cel becisnic și ticălos.

Nu se uită rânduneaua la fărîmătura mea de pâine, și nu se coboară s'o culeagă de jos, — pare c'ar bănuie că prin aceasta s'ar statornici între noi legături dela stăpân la rob. — Ce-i pasă vrăbiei de robie! Ea vrea să trăiască bine cât trăiește și traiul bun pentru dânsa e să fie pururea sătulă și odihnită.

*

Mă uit la păsări și mă gândesc la oameni. Oare nu s'ar putea împărți și ei în două mari tagme, în tagma vrăbiilor și cea a rândunelilor?

Uitați-vă la grămădeala și la ciripeala din jurul celor puternici, cum se înghesuie să-și smulgă unii altora de sub nas locmaua. Abia

a zărit unul fărâmată aruncată, zece s'au repezit asupra ei. Și și-o dispută cu protestări servile, cu ponegriri înrăite, — și acela e mai norocos care e mai botos și mai neobrăzat; acela căruia nu-i pasă dacă spune o minciună despre altul, din clipa ce printr'aceasta poate să-l înlătore delă împărțeală, — acela căruia nici o mână nu-i este prea scârboasă de sărutat și nici un noroiu prea murdar de îngenunchiat într'ânsul, numai în mână să fie grăunțe și deasupra noroiului să se ridice treptele pe cari tronează împărțitorul lor.

Din când în când păsările de curte, pizuitoare, se aruncă asupra bietelor acestor vrăbii și le risipește, — și vezi atunci pe cei puternici făcând haz de sperietura lor. Dar cu încetul, fricoase, se strâng iar, și iarăș cerșesc, cu priviri speriate împrejur, cu priviri implorătoare în sus, fărâmată blagoslovită.

Ce s'ar face fără ea? — nu se întreabă, le e groază să se gândească. Dar e o virtuozitate în toate, astfel și în milogeală; și când au ajuns artiști în culegerea fărâmaturilor, nu le mai pasă.

Cei puternici, fără îndoială că se simt înduioșați de atâta umilință, și iartă lăcomia becisnicilor acestora; — căci altminteri de ce le-ar mai aruncă grăunțe și fărâmaturi? — Dar cred că trebuie să aibă uneori și pentru rândunelele disprețuitoare de milă câte o privire de necaz — și de stimă.

E tot ce pot să le dea acestora, — și cred că rândunelele nu le cer nici atâta.

În libertatea lor sălbatecă și mândră, nici nu se uită la fărâmaturile de pe jos și la lupta disperată a vrăbiilor pentru ele. Se avântă în lumea largă, cu puterea muncii stăpâne pe dânsa, și-și croiesc vieța lor aspră și de sine stătătoare, din flacăra minții și din puterea aripilor. Puțină sau multă, largă sau îngustă, această vieță va fi a lor proprie, — nu va zăcea niciodată prosternată în praful dela picioarele altora, — niciodată nu

va atârna dela pâinea și cuțitul ce alții țin în mâinile lor.

*

Când a venit toamna, rândunelele m'au părăsit într'una din zile fără să-mi zică rămas bun.

S'au dus să-și îplinească menirea lor, care pe semne nu se mărginește numai aci în cuprinsul acesta în care trăiesc eu, ci va mai îmbrățișa și alte orizonturi din lumea aceasta toată.

Vrăbiile însă au rămas cu mine; mi-au rămas credincioase.

Au umplut podul în care mi-am pus la păstrare secerișul toamnei, și huzuresc acolo, împărțind, fără să mă mai întrebe, agonisita mea.

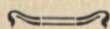
Am ajuns tovarăși, de voie de nevoie, pe ceea ce pân'acuma ele aveau numai din dărnicia inimii mele miloase. Dar vezi: au rămas cu mine; este și pornire de recunoștință în neamul păsărilor acestora.

În mijlocul iernii o să mă îngrozesc când o să dau cu ochii de jaful și de necurătenia ce-mi vor fi făcut vrăbiuțele mele în pod; ei, dar n'au plecat, au rămas să-mi țină de urât, ca niște fideli curteni și vasali ai bieteii mele case sărăcăcioase...

Apoi, o să vină iară primăvara, și într'o bună dimineață o să aud iarăș ciripitul viu și dulce al rândunelelor. Se vor fi întors, așa discret cum vin ele, la cuibul lăsat aicea astătoamnă, — și nu-mi vor zice nimic, nimic nu-mi vor cere. Și chiar dacă nu le-aș fi lăsat neatins cuibul, rod al muncii lor stăruitoare, și l-aș fi doborât de sus de sub streșină, ele tot nu s'ar tânguî, ci fără să piardă o clipă s'ar apucă de durarea altuia. Și iar își vor începe această bucată a vieții lor mândre și libere, — pe când vrăbiile vor impresură iarăș masa mea de sub nuc, cerșindu-și lacome fărâmaturile...

Le voi aruncă, tot ca și anul trecut, — dar ochii mei vor urmări și vor salută sborul elegant, săgetând aerul, al poporului mândru și liber al rândunelelor.

Ion Gorun.

Reverie.

Amurgu-și împânzește taina în liniștea odăii mele,
Un trist amurg cum sunt adesea în primăverile ploiașe...
În plânsul apei picurate sunt glasuri și sbucniri rebele:
Ce întunec o așteaptă și ce 'nălțimi de cer visase!

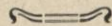
Pe masa mea, o tragedie 'și-ascunde taina într'o carte
În pagini cari din vieța noastră se par de cineva furate,
Câte dureri și câte patimi trăiesc în rândurile moarte
A unei cărți ce nu mai simte aripa vremilor cum bate.

De ce ne 'nfiorăm când ochiul ni se oprește la o filă
În care din a noastră vieță e prinsă de vecie-o clipă?
Pe semne, sunt și 'n tragedia cea mai săracă și umilă
Destule flori din cari artistul frumoase opere 'nfiripă.

... Bat picuri grei în geam, de par'că s'ar cere ca să intre 'n casă,
Vor fi având din lumi de stele anume taine să-mi desgroape,
Ori, amăgiți în drum de-o rază de lumina de pe masă,
Vor fi voind măcar de-o umbră din visul lor să moară-aproape?

Căci nu e mai frumos pe lume și nu e clipă mai măreață,
O biată inimă robită de-atâtea vise fermecate!
Decât după înfrângeri grele și după-o trudnică vieță
Să mori sub umeda privire a unei fete adorate.

E. Savu.

Căsuța mea.

Căsuța mea cu zidurile-albastre,
Cu grădinuță 'n curte la ferești,
Din pragul tău ascult doinele noastre
Urzite din străbunele povești.

Din liniștea pridvorului tău, luna,
Luceafărul și soarele-s mai vii —
În jurul tău își împletesc cununa
Colnice, văi, prăpastii și câmpii.

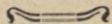
Căsuța mea cu râul în grădină
Sub coborâș prăpăstios și greu,
Poate că-i umbra nukului de vină
De las pe malul apei dorul meu.

Tu laviță, de crengi încunjurată,
Unde 'n răcoarea apelor, demult,
Am ascultat cu inimă curată
Povestea ce 'nzădar o mai ascult.

Ce drag ii eră inimei să crează
Prielnică 'n minunile cerești,
Azi nu mai plec nebună dup-o rază
Târzie, care-mi bate la ferești.

Nici raza nu-mi mai tremură 'n zăbrele
Vis și părere, farmec și avânt...
Căci peste toate patimile mele
Așterne vremea albul ei vestmânt.

Maria Cunțan.

Pe valea Cerbului.

Când treceai, mai nainte vreme, prin Valea Cerbului, în trapul calului, pe dinaintea căsii lui Tudor, nu eră modru să te strecuri ne-băgat în seamă.

— Ci stăi, omule, nu trece ca pe lângă o moară pustie! Ți strigă el din mijlocul curții.

Lageam apărea chipul zâmbitor al neveste-si, iar în prag te întâmpină o fetișcană cu ochi de văpaie, buciunănești.

De cum ai pus piciorul în ogradă, nu mai eră chip să scapi până în zori de zi. Eră o fierbere și o forfoteală în curte, de nu mai știai, pe ce lume ești. Băieșii sfărmau peatra în „mojere“, cu pălăriile pe ceafă, glumind și hârjonindu-se. Și ruzile de fier smulgeau țipete metalice din mojere.

Eră o muzică stranie, neobișnuită: muzica aurului și a belșugului.

La masa încărcată cu mâncări și beuturi, curgeau glumele, schinteiau ochii mesenilor când pocniau din degete și îngâneau încet „țarina“, după banda lui Ghiuț. Cel mai vesel, scotea o hârtie de cincizeci, o rupea în două și lipia o jumătate de fruntea primașului; ceialalți svârliau galbini în tavă, iar gazda, ca să-i întreață pe toți, presăra cu pulbere de aur balmoșul de pe masă.

— E mai bun așa, măi, balmoș cu aur!

Pe atunci „Rodu“ eră în floare. Buciumanii veniau Lunia la oraș, să schimbe aur și se încurcau în chefuri până Miercuria. Eră o rușine să te înapoiezi Lunia; numai sărân-tocii o făceau. Roșienii țineau și ei isonul, că și lor le rânduise Dumnezeu „căpătare“ la băi. Eră un chiot și o voie bună pretutinden în această vale stăpănită de copiii favoriți ai Norocului!

Dela masa belșugului ajungeau destule fărâme și băieșilor, cari munciau lucrul cel mai greu în măruntaiele pământului. Hocmanii și straja erau și ei mai îngăduitori pe vremuri de belșug, mai închideau câte un ochiu, când băieșii strecurau câte ceva prin opinci. Și așa te pomeniai, cum, alături de stăpâni, chefuiam și băieșii în căsuțele lor cu coperișul țuguiat de șindile, se premeniau și se curățiau, mai mare dragul. Nevestele purtau cârpe

grele de mătăasă, cercei de aur, și salbă de taleri sclipitori, și zădii țesute în fir de argint. La oraș, tot a doua casă eră cârciumă, și băieșii chefuiam. Lunia cu muierile, lângă masa plină cu sticle, în zornetul vioarelor, în țipetul ascuțit al clarinetului...

Puii de aur, reslățiți din vârful „Găinei“, aflaseră culcuș cald în dealurile Buciumanilor.

Iar Vâlva, care străjuia ascunzișurile acestor pușori risipiți, îi ocrotia cu dragoste, zâmbindu-le galeș, ca un înger de pază.

*

Dar roata norocului nu e statornică.

Și Vâlva, fecioara frumoasă și vecinic tânără, și-a uitat și ea de aceia cari îi erau așa de dragi odată.

A clipit odată îndărătnic din genele ei lungi, catifelate, a ridicat din umeri — și s'a dus.

În freamătul brazilor, în șopotul pâraielor eră tot mai puțină taină și tot mai puțin eră aurul strălucitor prin șteolnele întunecoase. Chefurile, cari se țineau lanț, nu mai puteau să învieze fețele băieșilor, cari vârsau acum din prisosul zilelor bune în băile aproape sterpe și păraginite. Ca la un semn al unei puteri de vrajă s'au curmat chiotele de veselie și glasul vioarelor s'auziă tot mai slab pe valea fericită...

Băile, cari mai nainte erau izvorul belșugului, își deschideau acum gurile negre, pentru a înghiți tot ce daseră mai înainte. Și măruntaiele pământului înghițiau cu îndoită sete aurul bogaților și truda muncitorilor.

Dar nu mai eră Vâlva cu mâna ei de zână, să presare aur pe urma sudorilor bieților băieși, să le șteargă fruntea brobonată cu atingerea ușoară a mânei fragede, a zâmbetului ei de zână a belșugului.

Nu mai eră!

Și ciocanele băieșilor sunau tot mai sec în peretele de stâncă, tot mai dese erau picăturile de umezeală, ce se prelingeau din boltitură, tot mai năbușit clocotul pușcăturilor cu dinamită...

Cei mai cuminți înțelegeau mânia năprasnică a Vâlvei și nu mai încercau o zădarnică împretenire cu ea. Iși adunau cu grije cele din urmă fărâme de aur și nu mai lucrau la baie, decât foarte puțin și cu multă cum-pănire.

*

Dar Tudor și câțiva ortaci de ai lui n'au vrut să ție seamă de mânia zânei. El știà un singur lucru:

— Banii i-am câștigat în baie; tot de acolo am să mai câștig, ori tot acolo am să dau tot ce am!

An de an, s'au strecorat multe borcane cu aur și multe săculețe cu galbini — și baia a rămas stearpă și pustie.

Câteodată, ca pentru a-i aprinde dorința de avere, se mai ivià câte-o vână răsleață de aur, ca o licărire de fulger pe un cer întunecat, dar aurul erà din ce în ce mai puțin, și tot mai posomorâtă erà fața muncitorilor și a stăpânului.

Tudor rămâneà totuș încrezător, cu o dungă la îmbinarea sprâncenelor, cu un zâmbet ca de porunceală.

— O să dea Dumnezeu aur gros — ziceà el — nu se poate să nu mai dea! În o săptămână suntem iarăș oameni în tâlpi odată!

Dar aurul cel gros nu mai venià și Tudor și-a vândut rând pe rând fânașele, capetele de vite, moșia.

A rămas cu casa și cu podoabele lui și ale muierii și Lunia, când mai veniau la oraș, îl vedeai cu două inele groase pe mână, iar nevasta erà cu salbă de taleri, cu cercei lungi și cu zadie tivită cu fire de argint.

A mai trecut o vreme și tot mai rar se rătăceau și pe la oraș. Oamenii șoptiau, că ar fi sărăcit de tot, că și-ar fi pus toată averea în băi. Dar nu știai ce să crezi, căci Tudor erà totdeauna vesel, aveà nădejdi să dea de aur gros într'o parte, să vândă la „Angliuși“ o altă parte de baie.

— Într'o săptămână — ziceà el — dacă o da Dumnezeu, sunt mai bogat ca mai nainte!

Se vede, însă, că norocul numai odată îl întâlnești în vieață și dacă nu-l știi folosi, nu-l mai întâlnești niciodată. Tudor încercà zădarnic să mai prindă clipa, care îi trecuse odată pe dinainte.

A sărăcit.

Și băile lui au rămas pustii și el lucrează azi, în rând cu ceilalți băieși, munca grea și istovitoare a minerilor.

I-au rămas casele și ceva din podoabele vremilor bune. Cu cea din urmă hârtie de o sută, ascunsă în fundul unei perne, a tras un chef la oraș, cu muzica lui Ghiuț, amețindu-se de beutură și de iluzia unui belșug, care nu erà să mai vină...

Când i-a murit muiera, a îngropat-o ca pe o doamnă. A întins-o în sicriu, cu broboada de mătasă, cu cerceii de argint, cu salba de taleri, cu șurța tivită în fir de argint...

Și a plâns ca un copil, gândindu-se că biata nevastă-sa nu ajunsese măcar la bătrânețe, să mai petreacă câteva zile bune, cum petrecuseră împreună pe vremea tinereții.

Să mai fi trăit un an ori doi, ori și mai puțin încă, ajungeà, de bună seamă, ziua fericită, când el aveà să dea de aur, când toate aveau să se schimbe înspre bine, ca la o tainică clipire din genele unei zeități atotstăpânitoare...

*

Când treci astăzi prin Valea Cerbului, pe dinaintea căsii lui Tudor, nu mai e nimeni să te întâmpine...

Bătrânul e dus la baie; nevasta i-a murit.

Tencuiala începe să se năruiască, coperișul s'a subțiat par'că, și geamurile privesc pustii spre pulberea drumului.

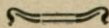
Curtea, în care foșneau odată băieșii gălăgioși, în țipetul metalic al mojerelor, e goală și ea — buruienile îi ajung până la brâu.

Și dacă totuș te-ai oprì la poartă și ai încercà să intri, te-ai oprì în prag. Un simțământ de adâncă jale ți-ar strânge inima ca în niște clește. Ți-ai aminti de belșugul deodată, de aurul ce s'a strecorat prin mâna acestor oameni buni și nesocotiți, de zilele de chefuri, de nopțile albe, de fata frumoasă fără seamăn cu ochii de pară — fata frumoasă, care nu mai știi unde e, unde s'a dus?...

*

Ori poate e a a fost zâna, care fermecà cu un zâmbet stâncile băilor, revărsând pe urma ochilor ei vrăjiți aur, și belșug, și fericire?!...

Al. Ciura.

Pe valea Cerbului.

Când treceai, mai nainte vreme, prin Valea Cerbului, în trapul calului, pe dinaintea căsii lui Tudor, nu eră modru să te strecuri ne-băgat în seamă.

— Ci stăi, omule, nu trece ca pe lângă o moară pustie! Îți strigă el din mijlocul curții.

Lageam apărea chipul zâmbitor al neveste-si, iar în prag te întâmpină o fetișcană cu ochi de văpaie, buciunănești.

De cum ai pus piciorul în ogradă, nu mai eră chip să scapi până în zori de zi. Eră o fierbere și o forfoteală în curte, de nu mai știai, pe ce lume ești. Băieșii sfărmau peatra în „mojere“, cu pălăriile pe ceafă, glumind și hârjonindu-se. Și ruzile de fier smulgeau țipe metalice din mojere.

Eră o muzică stranie, neobișnuită: muzica aurului și a belșugului.

La masa încărcată cu mâncări și beuturi, curgeau glumele, schinteiau ochii mesenilor când pocniau din degete și îngâneau încet „țarina“, după banda lui Ghiuț. Cel mai vesel, scotea o hârtie de cincizeci, o rupea în două și lipia o jumătate de fruntea primașului; ceialalți svârliau galbini în tavă, iar gazda, ca să-i întreacă pe toți, presăra cu pulbere de aur balmoșul de pe masă.

— E mai bun așa, măi, balmoș cu aur!

Pe atunci „Rodu“ eră în floare. Buciumanii veniau Lunia la oraș, să schimbe aur și se încurcau în chefuri până Miercuria. Eră o rușine să te înapoiezi Lunia; numai sârântocii o făceau. Roșienii țineau și ei isonul, că și lor le rânduise Dumnezeu „căpătare“ la băi. Eră un chiot și o voie bună pretutindeni în această vale stăpânită de copiii favoriți ai Norocului!

Dela masa belșugului ajungeau destule fărâme și băieșilor, cari munciau lucrul cel mai greu în măruntaiele pământului. Hocmanii și straja erau și ei mai îngăduitori pe vremuri de belșug, mai închideau câte un ochiu, când băieșii strecurau câte ceva prin opinci. Și așa te pomeniai, cum, alături de stăpâni, chefuiu și băieșii în căsuțele lor cu coperișul fuguiat de șindile, se premeniau și se curățiau, mai mare dragul. Nevestele purtau cărpe

grele de mătăasă, cercei de aur, și salbă de taleri sclipitori, și zădii țesute în fir de argint. La oraș, tot a doua casă eră cârciumă, și băieșii chefuiu. Lunia cu muierile, lângă masa plină cu sticle, în zornetul vioarelor, în țipetul ascuțit al clarinetului...

Puii de aur, reslățiți din vârful „Găinei“, aflaseră culcuș cald în dealurile Buciumanilor.

Iar Vâlva, care străjuia ascunzișurile acestor puișori risipiți, îi ocrotia cu dragoste, zâmbindu-le galeș, ca un înger de pază.

*

Dar roata norocului nu e statornică.

Și Vâlva, fecioara frumoasă și vecinic tânără, și-a uitat și ea de aceia cari îi erau așa de dragi odată.

A clipit odată îndărătnic din genele ei lungi, catifelate, a ridicat din umeri — și s'a dus.

În freamătul brazilor, în șopotul pâraielor eră tot mai puțină taină și tot mai puțin eră aurul strălucitor prin șteolnele întunecoase. Chefurile, cari se țineau lanț, nu mai puteau să învieze fețele băieșilor, cari văr-sau acum din prisosul zilelor bune în băile aproape sterpe și păraginite. Ca la un semn al unei puteri de vrajă s'au curmat chiotele de veselie și glasul vioarelor s'auziă tot mai slab pe valea fericită...

Băile, cari mai nainte erau izvorul belșugului, își deschideau acum gurile negre, pentru a înghiți tot ce daseră mai înainte. Și măruntaiele pământului înghițiau cu îndoită sete aurul bogaților și truda muncitorilor.

Dar nu mai eră Vâlva cu mâna ei de zână, să presare aur pe urma sudorilor bieților băieși, să le șteargă fruntea brobonată cu atingerea ușoară a mânei fragede, a zâmbetului ei de zână a belșugului.

Nu mai eră!

Și ciocanele băieșilor sunau tot mai sec în peretele de stâncă, tot mai dese erau picăturile de umezeală, ce se prelingeau din boltitură, tot mai năbușit clocotul pușcăturilor cu dinamită...

Cei mai cuminți înțelegeau mânia năprasnică a Vâlvei și nu mai încercau o zădarnică împretenire cu ea. Iși adunau cu grije cele din urmă fărâme de aur și nu mai lucrau la baie, decât foarte puțin și cu multă cum-pănire.

*

Dar Tudor și câțiva ortaci de ai lui n'au vrut să ție seamă de mânia zânei. El știà un singur lucru:

— Banii i-am câștigat în baie; tot de acolo am să mai câștig, ori tot acolo am să dau tot ce am!

An de an, s'au strecorat multe borcane cu aur și multe săculețe cu galbini — și baia a rămas stearpă și pustie.

Câteodată, ca pentru a-i aprinde dorința de avere, se mai ivià câte-o vână răsleață de aur, ca o licărire de fulger pe un cer întunecat, dar aurul erà din ce în ce mai puțin, și tot mai posomorâtă erà fața muncitorilor și a stăpânului.

Tudor rămâneà totuș încrezător, cu o dungă la îmbinarea sprâncenelor, cu un zâmbet ca de porunceală.

— O să dea Dumnezeu aur gros — ziceà el — nu se poate să nu mai dea! În o săptămână suntem iarăș oameni în tâlpi odată!

Dar aurul cel gros nu mai venià și Tudor și-a vândut rând pe rând fânașele, capetele de vite, moșia.

A rămas cu casa și cu podoabele lui și ale muierii și Lunia, când mai veniau la oraș, îl vedeai cu două inele groase pe mână, iar nevasta erà cu salbă de taleri, cu cercei lungi și cu zadie tivită cu fire de argint.

A mai trecut o vreme și tot mai rar se rătăciau și pe la oraș. Oamenii șoptiau, că ar fi sărăcit de tot, că și-ar fi pus toată averea în băi. Dar nu știai ce să crezi, căci Tudor erà totdeauna vesel, aveà nădejdi să dea de aur gros într'o parte, să vândă la „Angliuși“ o altă parte de baie.

— Într'o săptămână — ziceà el — dacă o da Dumnezeu, sunt mai bogat ca mai nainte!

Se vede, însă, că norocul numai odată îl întâlnești în vieață și dacă nu-l știi folosi, nu-l mai întâlnești niciodată. Tudor încercà zădarnic să mai prindă clipa, care îi trecuse odată pe dinainte.

A sărăcit.

Și băile lui au rămas pustii și el lucrează azi, în rând cu ceilalți băieși, munca grea și istovitoare a minerilor.

I-au rămas casele și ceva din podoabele vremilor bune. Cu cea din urmă hârtie de o sută, ascunsă în fundul unei perne, a tras un chef la oraș, cu muzica lui Ghiuț, ameuțindu-se de beutură și de iluzia unui belșug, care nu erà să mai vină...

Când i-a murit muiera, a îngropat-o ca pe o doamnă. A întins-o în sicriu, cu broboada de mătasă, cu cerceii de argint, cu salba de taleri, cu șurța tivită în fir de argint...

Și a plâns ca un copil, gândindu-se că biata nevastă-sa nu ajunsese măcar la bătrânețe, să mai petreacă câteva zile bune, cum petrecuseră împreună pe vremea tinereții.

Să mai fi trăit un an ori doi, ori și mai puțin încă, ajungeà, de bună seamă, ziua fericită, când el aveà să dea de aur, când toate aveau să se schimbe înspre bine, ca la o tainică clipire din genele unei zeități atotstăpânitoare...

*

Când treci astăzi prin Valea Cerbului, pe dinaintea căsii lui Tudor, nu mai e nimeni să te întâmpine...

Bătrânul e dus la baie; nevasta i-a murit.

Tencuiala începe să se năruiască, coperișul s'a subțiat par'că, și geamurile privesc pustii spre pulberea drumului.

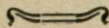
Curtea, în care foșneau odată băieșii gălăgioși, în țipetul metalic al mojerelor, e goală și ea — buruienile îi ajung până la brâu.

Și dacă totuș te-ai oprì la poartă și ai încercà să intri, te-ai oprì în prag. Un simțământ de adâncă jale ți-ar strânge inima ca în niște clește. Ți-ai aminti de belșugul deodată, de aurul ce s'a strecorat prin mâna acestor oameni buni și nesocotiți, de zilele de chefuri, de nopțile albe, de fata frumoasă fără seamăn cu ochii de pară — fata frumoasă, care nu mai știi unde e, unde s'a dus?...

*

Ori poate e a fost zâna, care fermecà cu un zâmbet stâncile băilor, revărsând pe urma ochilor ei vrăjiți aur, și belșug, și fericire?!...

Al. Ciura.

La 1900 episcopul Goldiș l-a înaintat protosinghel și a fost ales vicar episcopesc al Orăzii mari, în care

Vasile Mangra.

calitate funcționează și astăzi. Din 1906 e înaintat la rangul de arhimandrit. În 1902, după o grea luptă în Sinod, a fost ales episcop al diecezii Aradului, dar guvernul nu l-a întărit din cauza activității sale politice. A luat mai cu seamă parte activă la congresul naționalităților din 10 August 1895.

A scris un studiu despre diecii veniți din Moldova, cari au contribuit și ei la susținerea românismului în biserica noastră. În 1906 a publicat cartea sa despre mitropolitul Sava Brancovici, luând apărarea acestui ierarh, pe care d-l Dr. Augustin Bunea îl prezintase în altă lumină. La răspunsul d-lui Bunea a scris: „Ierarhia și Mitropolia bisericii române din Transilvania și Ungaria“. Sibiu, 1908. A mai publicat, în ziarul „Tribuna“, fragmente din studiul său despre Moise Nicoară.

Alegerea părintelui Mangra de membru al Academiei Române a fost primită cu bucurie de toți prietenii d-sale.

Dr. George Murnu.

E poate cel mai temeinic cunoscător al culturii grecești. Desigur cel mai mare merit al d-sale e traducerea Iliadei lui Homer. După spusa specialiștilor, e cea mai bună traducere din toate câte s-au făcut nu numai în limba română ci și în cele străine.

Născut în Veria (Macedonia), la 1 Ianuarie 1868, studiile gimnaziale și le-a făcut în Bitolia. În 1888 tatăl său, părintele Ioan Murnu, ales fiind paroh al comunității greco-macedo-române în Budapesta, el a avut prilejul să se înscrie ca student la Universitatea de aici. Sentimentele sale inflăcărate românești și idealul național, l-au silit însă, chiar după un an, să părăsească capitala Ungariei și să se așeze în București.

Aici și-a făcut studiile universitare, înscriindu-se la secția filologică-istorică, în care a și obținut licența în 1893. Numit profesor secundar, a funcționat ca atare mai mulți ani atât la București cât și la Iași la Seminarul Veniamin. În 1900 obținând un concediu, și-a completat studiile de filologie clasică și bizantinologie

pe lângă profesorii celebri, von Christ, Furtwängler și Krumbacher din München, unde după doi ani de

studii și-a luat diploma de doctor în filozofie. Venind în țară, actualul ministru de instrucțiune l-a însărcinat să continue studiul arheologiei clasice. Cu această ocazie a vizitat Grecia și Italia și s'a abătut cu deosebire în Atena și în Roma, unde a fost elevul institutului arheologic german. Pe baza studiilor și lucrărilor sale, a fost numit profesor suplinitor la catedra de arheologie dela Universitatea din București. Pe lângă asta D-sa e profesor la Seminarul Nifon și traducător al documentelor grecești al Academiei Române.

D-sa e un vechiu colaborator al „Convorbirilor Literare“.

Din lucrările sale cităm:

Studiu asupra elementului grec. antefanariot în limba română. București, 1896, lucrată și premiată de Universitatea din București. Gânduri și vise. Iași, 1898. Rumänische Lehnwörter im Neugriechischen mit historischen Vorbemerkungen. München, 1902. Apoi studii din istoriografia bizantină în legătură cu istoria Românilor, precum Kekavmenos și Români în veacul al XI-lea (Convorbiri Literare XXXIX, Iulie—August 1905, p. 557—650). Nichita Acominatos Honiatul: traducerea părților privitoare la istoria Asanizilor, cu introducere la istoria și istoriografia bizantină și cu index, lucrare publicată în Analele Academiei Române. Omer: Iliada, traducere în versuri, Edit. „Luceafărul“, Budapesta, 1906. Arheologia clasică și rosturile ei noi, discurs de deschidere a cursului de arheologie la Universitatea din București, 1908. Descriere și impresii asupra Monumentelor antice din Roma București, 1908. Portretul elin, studiu iconografic din arheologia clasică. București, 1908. Pe lângă acestea a publicat un mare număr de articole, de poezii originale și traduceri în revistele cele mai de frunte („Convorbiri Literare“, „Luceafărul“, „Vieța Românească“). Apoi D-sa mai are câteva lucrări parte gata, parte în studiu, care nu vor întârzi să vadă lumina tiparului.

Dr. George Murnu.

Să nu uităm că o parte însemnată a activității sale a fost consacrată cauzei naționale a fraților săi din Macedonia.

Alegerea D-sale de membru corespondent al Acad. Rom. a fost una dintre cele mai fericite.

Ion Al. Brătescu-Voinești.

D-l Brătescu-Voinești e unul dintre cei mai distinși români ai noștri. Notele caracteristice ale sufletului său sunt bunătatea, duioșia și o seninătate patriarhală. A zăgrăvit cu mult talent prefacerea socială a României dela mijlocul veacului trecut, înfățișându-ne dispariția cinstiților loeri dela țară. Novela „Pană Trăsnea Sfântul” e cea mai reprezentativă și cea mai artistică în acest gen.

S'a născut, la 31 Decembrie 1868, în Târgoviște din părinții Alexandru Brătescu și Alexandrina Voinescu. Mediul familiar în care a crescut e descris în „Moartea lui Castor” și „Sâmbătă”. Școala primară a urmat-o în Târgoviște, iar studiile liceale și universitare le-a terminat în București. Astăzi e avocat în Târgoviște și deputat în parlamentul țării.

După luarea bacalaureatului, a publicat versuri în diferite reviste. Unele au fost cetite în foiletonul „României Libere”, de către d-l Titu Maiorescu cu care, pe urmă, a făcut cunoștință. De atunci a colaborat la „Convorbiri Literare”, publicând versuri, schițe și povești. A mai colaborat la „Voința Națională”, iar acum în urmă tot ce scrie publică în revista „Vieța Românească”. Primul volum de povești a apărut în editura „Minervei”, la 1903, iar al doilea, „In Lumea dreptății”, în editura revistei „Vieța Românească” la 1906. A ajuns deja 3 ediții.

D-l Brătescu-Voinești e un om cult; a citit multă filozofie și biologie, s'a ocupat cu pasiune de muzică, și a călătorit adeseori prin străinătate.

E cunosător temeinic al teatrului. A și fost ales în comitetul Teatrului Național din București. În repertoriul stagiunii viitoare se va reprezenta o piesă originală a D-sale, care e așteptată cu interes de lumea literară.

Ion Al. Bassarabescu.

D-l Bassarabescu, deși contestat de o parte a criticii literare, e, fără îndoială, un talent real. E un scriitor al oamenilor cu suflete simple, cari, sau prin firea lor sau în urma situațiilor în cari ajung, își desvălesc scăderile și păcatele. Aceste dau prilej d-lui Bassarabescu să râdă și să glumească, chiar și-atunci, când ar trebui să se înduioșeze și să-și invăluie tipurile în lumina dragostii. Firea D-sale de observator în amănunte îl face un fel de pictor literar, mulțumindu-se cu un interior bine studiat și cu câte-un tip redat în câteva linii caracteristice. În zăgrăvelile D-sale migăloase, un observator tot așa de fin ca D-sa, descoperă o viață, o lume întreagă. Această lume a schițelor și novelor D-sale are însă hotare înguste și nu poate interesa pe ceie caută în artă concepții mari, probleme sociale etc., cum se găsec de ex. în opera d-lui Brătescu-Voinești. Iubitorii de

miniaturi artistice, de zăgrăveli subtile, vor ceti însă întotdeauna cu plăcere scrierile d-lui Bassarabescu.

S'a născut în Giurgiu, la 17 Decembrie 1870, din părinții pitarul Al. Bassarabescu și Eliza Boteanu. Războiul din 1877 silind familia să se mute la București, a urmat aici cursurile liceului Sf. Sava și facultatea de litere. Din 1896 e profesor la liceul din Ploiești.

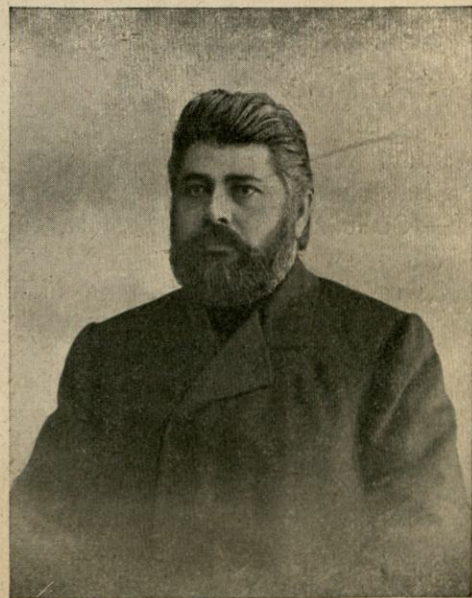
Întăiele încercări în literatură datează din școală. În 1894—5 a colaborat la „Revista nouă” a lui Hasdeu. Tot în acești ani a scris și la „Revista copiilor”. În 1895 a trecut la „Convorbiri Literare”, rămânând până astăzi colaborator credincios al acestei reviste. D-l Titu Maiorescu i-a făcut și d-sale educația literară.

A publicat următoarele volume: Novele, Socecu, București, 1903; Vulturii, Minerva, București 1907; Norocul, în „Biblioteca pentru toți” Nr. 300; Noi și vechi, în „Biblioteca românească” Nr. 45. A mai tradus și câteva bucăți din literatura franceză.

Alegerea d-lor Brătescu-Voinești și Bassarabescu de membri corespondenți ai „Academiei Române” a fost în genere bine primită.

Ion Al. Bassarabescu.

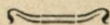

Dr. G. Popovici.

Dr. G. Popovici,

Protopop al Lugojului, e un om cu trecere, al cărui cuvânt e ascultat în Bănat. S'a născut la 25 Aprilie 1862 în Cliciova. Studiile și le-a făcut în comuna sa natală și în Lugoj, unde și-a luat bacalaureatul. Pe urmă a urmat facultatea de teologie în Cernăuț, unde și-a luat doctoratul la 1886. A mai urmat un an și facultatea de filozofie din Viena. După terminarea studiilor a fost numit profesor de teologie la seminariul din Caransebeș, iar după un an a fost ales

protopop al Lugojului. Dela începutul carierii sale preoțești a fost ales membru în toate corporațiunile bisericești. În 1906 a fost ales deputat în cercul Lugojului. A scris următoarele: Cuvântări bisericești. Vol. I. Caransebeș 1898; Religione și știință, disertație, Caransebeș 1899; Uniunea Românilor din Transilvania cu biserica romano-catolică sub împăratul Leopold I, Caransebeș 1901; Istoria Bănatului, Budapesta 1904. Pe lângă aceste lucrări a publicat articole în ziare și reviste.

Aici mă simt acasă...

Aici mă simt acasă,
Aici aș vrea să mor,
Răsunetul să-mi cânte
Și glasul codrilor.

Preot să-mi fie râul
Cu valuri argintii,
Iar licurici s'aprindă
La groapa mea făclii.

Vre-o babă milostivă,
Sau vre-un cioban bătrân,
Vor presăra-o 'n treacăt
Cu mărunțiș de fân.

Și duhul învierii,
Cu-al primăverei vânt,
Mi-a pune sânziene
Și feregi pe mormânt.

Mă legene cavalul,
Talanga dela oi;
În loc de pomenire,
Să-mi cânte vre-un cimpoi.

Și greierii de-asupra-mi
Cu tainicul lor glas
Să-mi țărăie prin iarbă
Ținându-mi parastas.

Un rug să-mi fie cruce
Și-al florilor prisos,
Să-mi tămâieze pacea
Cu dulcele miroso.

Să-mi vină des la groapă
Flăcăi și fete mari,
Un cântec să-i îngâne
Din codrul de stejari.

Pierduți s'asculte glasul
Durerilor... și, lin,
Să-mi plângă pomenirea
Curatul lor suspin.

Maria Cunțan.

Târziu

(după F. E.).

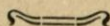
Iubito, vieța 'n jurul frunții tale
Și-a aninat cununa ei de spin,
— Și 'n inima mea plâng încă cu jale
Durerile cumplite și mortale —
Ce rost mai are-acum să ne 'ntâlnim?

De ghiață e a noastră sărutare
Ne mor pe buze vorbele de dor,
Iubirea noastră nerostită moare,
În noi inima tot mai rar tresare
Și ochii noști se cearcă 'ntrebător.

Tu ești rănita pasere, ce-și cată
Târziu în noapte-un loc de adăpost
Te-aș ocroti cu dragoste curată,
Dar prea ne-a fost iubirea sbuciumată,
Vieța noastră prea pustie-a fost.

Și umbra neagră-a zilelor trecute
Ori unde-am merge vine tot cu noi,
— Inmărmuriți, cu brațe petrecute,
Noi ne privim ca două stătui mute,
Și lacrimăm cu jale amândoi.

A. S.

Glume țărănești.

Frica de Dumnezeu...

Dumnezeu după ce a văzut pământul umplut cu oameni, s'a bucurat de făptura aceasta minunată și se uită la ei de sus și nu-i venia nici lui a crede, de câte mai scorniau și puneau la cale, gângăniile acestea în două piccioare.

Ce nu le-a dat Creatorul în bucuria aceea a lui? Ploaia venia tot la vreme, de boale nici nu se pomenia, vieța era lungă și senină, — mă rog era de trăit pe pământ, pe atunci.

Și n'apucă să se sfârșească fericirea pe pământ, că ea se continuă mai amăgitoare sus în cer, după moartea fiecăruia. Raiul era plin de sufletele celor răposați. Dumnezeu închideă ochii și făcea semn lui Sfântu Petru, să le dea drumul la toți, cari cum ajungeau în împărăția dreptilor.

— Sunt făpturile mele, Petre, lasă-i...

Odată, cum Dumnezeu și Sfântu Petru stăteau de vorbă la poalele unui nuor și se uitau la pământ, ce-i vine în minte Atotputernicului, că se întoarce la sfânt și-i zice:

— Petre, ție trebuie să-ți fie urât tot aici în cer... Când eram și eu mai tânăr, mai dam amândoi și câte-o târcoală pe pământ, de mai petreceam cu oamenii, dar acum mi s'au tot scurtat cărările...

— Așa-i, slăvite, toate lucrurile cu vremea lor.

— De mine acum, ca de mine, dar tu ești mai tânăr și nu te pot pedepsi să stai tot legat aici.

Petre, atins de grija Domnului, dă ca să se ridice și să se opună la cele zise, dar Atotstăpânitorul îl trage de mână iar lângă el, acolo sub umbra norului și-l ceartă blând:

— Tu s'ascuți la ce zic eu și să faci ce ți-o zice... Nu-i vorba aici numai de crai-lăcurile ce le vei face printre oameni, asta-i treaba ta, dar eu ași vrea cu prilejul acesta să mai tragi și cu urechea la ce vorbește lumea, ca să le auzi tânguirile și să vedem apoi ce mai avem și noi de îndreptat pe pământ... M'ai înțeles acum?

— Înțeles, Preamărite...

— Atunci du-te și-ți fă desaga cu catrafusele și mâine, înainte de luminat, să fii pe drum.

— Așa am să urmez, Preamărite...

— Dar bagă de seamă, să-ți faci urechea toacă și capul calendar și 'n mendrele tale să nu-ți scape nimic din cele văzute.

— Unu-i Sfântu Petru, Stăpâne, las' pe mine...

Pe pământ, Sfântul Petru, când s'a văzut într'atâta belșug și voe bună, mai-mai să uite cu totul de raiu. Abia apucă să scape din mâinile unora și da peste alții cu casa deschisă și masa pusă. Alte mâncări, cu alte beuturi și cântece, decât par'că ar fi ținut-o tot în nunți și cumetrii. Oamenii erau fericiți și cu chef, iar femeile vesele și slobode la vieța. Pretutindeni numai lăutari și chefuri.

Pe pământ părea că numai se benchetuește, căci nu se știa nici de griji, nici de durere. Toate câte le trebuia oamenilor, veniau ca din senin, ca un drept care li se cuvine și care trebuie numai așteptat. — Câmpul și grădinile abia apucau să se desbrace de-un rând de roade, pentru ca cu grabă și cu forfot, să se împodobească pentru o nouă recoltă. Animalele se prășiau tot cu gemănări și fructul lor era mană cerească. Pe-atunci nu se știa de ierni lungi cu geruri și de veri cu secetă.

Sfântul Petru s'a amestecat și el în sărbătorirea aceasta a bucuriilor, sorbind până la fund paharul omenesc al fericirii. — Dumnezeu din cer, mai să uite acum de când îi plecase chelarul pe pământ, așa de mult trecuse, de când Sfântu Petru hoinăria printre oameni.

Intr'o zi Dumnezeu, sătul de așteptare și bănuindu-și sfetnicul, chiamă pe sfântul Ilie și-i dă poruncă să sgâlține puțin podeaua cerului, ca să dea de știre lui Petru de pe pământ, că mai e și sus, nu numai jos.

Când s'a desmeticit sfântul de pe pământ, la auzul bubuiturilor din cer și-a adus aminte de Dumnezeu și atunci și-a dat cu pumnul în cap:

— Tiii... mîntea cea proastă, uitasem că sunt și sfânt!.. mă chiamă Dumnezeu!..
Și amandea la desagi, că pe ici și-i drumul.

În cer, Dumnezeu a întâmpinat rîzînd pe Sfântul Petru, pe cînd acesta nu știa cum să-și tragă picioarele, de rușinat și încurcat.

— Te-ai dat la stricăciuni, Petre...

— Ispita necuratului, Doamne...

— Da 'ncaltea ai petrecut?

— Petrecut, din mila Preamăriei tale.

Dumnezeu surăde în barbă, luminîndu-și ochii ca de vestea unei biruinți, apoi aduce lîngă el pe Petru tot la poalele unui nour și-l întrebă cu intimitate:

— Mă rog, îți place pămîntul așa cum l-am pregătit eu?

— Nu mai are încotro de frumos!

Și din vorbă în vorbă, Dumnezeu îl trage de limbă pe sfânt și află și ce n'ar fi gîndit despre bucuriile de pe pămînt. — Odată s'au trezit amîndoi rîzînd cu lacrimi și țîstuiindu-se unul pe altul, ca doi bătrîni hoinari cari își amintesc de tinereță.

— Și zici că-i chip de trăit acolo, hai?

— Să tot trăești și să nu mai mori!

Dumnezeu surăde atunci iar, ca de-un gînd de măgulire și se întoarce la sfânt cam stingherit:

— Toate-s bune, după cum mi le spui, dar pe mine mă pomenesc oamenii?

Sfântu Petru rămîne încurcat, fără să priceapă ce vrea Dumnezeu cu întrebarea asta:

— Nu înțeleg, Doamne, ce mă întrebă.

Dumnezeu eră tot mai stîngaciu și mai rușinat:

— Vreau să zic, oamenii știu că toată fericirea le vine dela mine, că eu le dăruiesc toate?...

Petru sare umilit și încredințat, rînit par'că de bănuiala Creatorului:

— Cum să nu știe, trebuie să știe, căci o văd în fiecare zi.

— Da... dar vreau să zic, — ei, în bucuriile lor, la petreceri și nunți, își aduc aminte de mine, îmi slăvesc numele... mă rog, mîntea să înțelegi, — se închină mie?

Petru rămîne atent, c'un deget dus la frunte, ca și cînd ar vrea să-și aducă aminte, după care o rupe scurt.

— Uite la asta nu m'am gîndit.

— Cum, n'ai auzit strigîndu-se cuvintele Doamne, Părinte milostiv, Atotputernice...

Petru stătea tot mai prost și făcea nu din cap.

— Nu mă laudă nimeni?

— Se laudau bucatele, se preamăreau vinurile, se închinau femeilor frumoase... care, la urmă, sunt tot bunurile tale, dar...

Dumnezeu, decît să-și iasă din sărute:

— Și nu se uită atunci nimeni în sus să zică: mulțumescu-ți...

— Nu-mi aduc aminte...

— N'a zis nimeni vorba Doamne?

Și cum stă Sfântu Petru așa aiurit, ca într'o sforțare de a-și aduce aminte, tresare deodată ca de-un gînd găsit, bătîndu-se cu mîna peste fruntea pleșuvă:

— Ba da, te-a pomenit cineva...

— Cine, Petre?

Sfântul vorbește rar, ca dintr'o amintire ștearsă.

— Eram tocmai la masă, în casa unui om bogat, cu ferestrele dela drum deschise larg. Cînd cheful și bucuria ajunsese în culme...

Aici Petru coboară glasul, rușinat par'că:

— A trecut atunci pe drum un nebun călare pe-un măgar, care ridică mînilor în sus plîngînd și strigă desmetic: — Prăpădește, Doamne, pămîntul, că s'au înmulțit răutățile pe el...

Aici Dumnezeu nu s'a mai putut stăpîni, ci a pornit-o în rîs cu sgomot și s'a depărtat așa rîzînd și dînd din mîni, de să fi crezut că se lapadă singur de făpturile lui.

Din vremea aceea s'a sfârșit și cu anii buni de pe pămînt: Iernile s'au înăsprit, verile au venit cu arșiță și secetă, sărăcia și bolile au încolțit pămîntul ca o pacoste, așa că oamenii au început a se uită în sus cu spaimă. Numele lui Dumnezeu eră acum în gurile tuturor, iar rugăciunile și mirosul de tîmâie umpleau tot cuprinsul.

După cîtva timp de încercare, Dumnezeu a trimis iar pe Sfântu Petru pe pămînt:

— Du-te și te mai răcorește și tu, că-i fi înădușind tot la porțile raiului.

— Cu voia ta mă duc, Doamne.

Pe pământ, Sfântu Petru a nimerit tocmai pe-o zăpușală din luna lui Cuptor. Câmpurile erau arse de secetă și oamenii mai nu se mai vedeau pe lanuri. În toate părțile pustiu și jale, ca pe urma focului. Vitele cădeau din picioare de slabe și lumea necăjită nu mai stă nici la vorbă, dar mi-te să te mai poftescă la masă. Bietul sfânt mai să leșine de foame pe pământ și cum treceă prin sate, nu se întâlneă decât doar cu procesiuni religioase pentru ploaie. În cutare loc adusesse pe sfânta nu știu care, iar dincolo așteptau moaștele cutărui sfânt. Pretutindenii rugăciuni și închinare pentru înduplecarea lui Dumnezeu, iar preoții și călugării furnicau în toate părțile tot cu crucea în mână.

Ori unde te-ai fi întors, n'auziai decât Doamne și iar Doamne... Laudele și lacrimile cele mai ferbinți însoțiau numele acesta mântuitor, de-ai fi zis că sufletele oamenilor, și pământul tot, erau numai pocăire și rugăciune.

— Intoarce-te iar cătră noi, Atotputernice!
— Miluește-te pe noi Doamne!

Bietul Sfântul Petru asurzise de atâtea chemări sfinte și milogiri, până când, obosit

și flămând, n'a mai vrut să mai întârzie așa cu gura uscată pe pământ, ci s'a întors grăbit la slujba lui din cer.

Dumnezeu i-a eșit înainte tot râzând:

— Apoi numai atâta ți-au fost crailăcurile?

Sfântul Petru și-a dus mânila la urechi cu silă.

— N'am găsit nici ce să mânânc pe pământ.

— Cum se poate, Petre?

— E mare sărăcie și crâșcare jos!

— Auzi tu? — s'or fi supărat oamenii pe mine, m'or fi uitat acuma detot...

— Ce se potrivește!... Nici vorbă nu-i de uitare, Părinte!.. Pretutindenii nu se pomește decât numele tău și unde te întorci, nu vezi decât ochi ridicați la cer și mâni înălțate cătră tine... Doamne și iar Doamne s'aude de pretutindenii...

Dumnezeu a rămas aici întristat adânc și i-au dat lacrimi din ochi. După un timp de muțenie și solemnitate Atotstăpânitorul a zis Sfântului Petru cu amărăciune:

— Așa sunt oamenii! — trebuie să-i bați, pentru ca să te știe de stăpân, altfel cred că li se cuvine mila ta...

Ioan Adam.

Decepție.

D-șoarei M. I.

În cafenea, prin fumul de țigară,
Fermecător răsbate foșnet lin,
Ca respirări de flori de primăvară
Ca fâlfăiri de visuri care vin.

Un chip frumos de gingașe fecioară
La orice masă stă; seducător
Întinde-o mână albă, diafană
Ce-ar da vieții bolnavii ce mor.

Pe mesele de marmură răsună
Cu glas de-argint grămezile de bani,
Meniți să cânte cântecul de leagăn
Adormitor copiilor orfani.

Zădarnic cerci neputincioasă minte
Pornirea spre risipă s'o înfrâni
Bătrâne inimi reci nesimțitoare
Robite-s la porunca altei mâni.

În umbra unui colț pătruși de farmec
Doi trubaduri așteaptă visător
Căci foșnețul cu ispitiri de cântec
A străbătut prin sufletele lor.

Cu gesturi generoase ar întinde
Ca 'n mitul biblic, ultimii fileri,
Pentru-o ușoară strângere de mână
Pentru un zâmbet plin de mângăeri.

Dar arătarea trece, înspre alții
Purtând ca 'n vis făptura ei de crin
Privirea trubadurilor se 'ntreabă:
Sunt adieri de floare, ori suspin?

S. G.

Vizita arhiducelui Francisc Ferdinand la Sinaia.

Intre sunetele imnului austriac, cântat de muzica regimentului 7 Prahova, arhiducele Francisc Ferdinand a intrat in gara dela Predeal. Viitorul domnitor al monarhiei habsburgice pentru întâiaşdată a pus piciorul pe pământul românesc al regatului vecin, prietin dezinteresat al monarhiei noastre.

Inalt, voinic, cu ochi luminaţi, înfăţişarea simpatică a militarului atrage toate privirile. De-o inteligenţă

şi ascultă surprins. In fundul gării se ridicase câteva glasuri, timide, slabe:

„Trăiască arhiducele Francisc Ferdinand!“

Faţa „fiorului de împărat“ se luminează... Un zâmbet îi răsare pe buze.

„Das sind meine braven Rumänen!“

Din uşa vagonului regal îşi mai roteşte odată privirile asupra mulţimii din gară, oprindu-le pentru o

Dela stânga la dreapta: Princesesa Elisabeta, Prinţul Carol, mica Princesă Maria, Prinţul Nicolae, Princesesa Maria, Regele Carol şi Principele Ferdinand al Austriei.

ce impune, stăpân pe o cultură temeinică, bărbat cu vederi largi, fiul regretatului arhiduce Carol Ludovic, prietin al poporului român, — cucereşte simpatiile in sbor...

Pe poporul român îl cunoaşte de mult... De când petreceă vara în castelul dela Ecica, de când a reprezentat pe Maj. Sa la manevrele regale dela Lipova, în 1903.

Atunci l-am văzut pentru întâiaşdată... răspunzând scurt, aşezat, discursurilor de bineventare ale autorităţilor administrative şi locale... Erau vremuri grele atunci: izbucnise conflictul între opoziţia parlamentară şi Coroană şi urmările conflictului se resimţiau şi la această primire: nici o aclamaţie, nici un strigăt...

Când să urce în vagonul regal, se opreşte deodată

clipă asupra mâinii de oameni din fundul gării, apoi salută milităreşte şi trenul se pune din nou in mişcare...

*

Uralele nesfârşite cu cari a fost întâmpinat la Predeal şi Sinaia din partea Românilor din Regatul României il vor fi făcut să-şi aducă aminte de aclamaţiile timide dela Lipova: dragostea cu care a fost primit în România îi va fi adus aminte de o altă dragoste mai veche... şi, poate, această aducere aminte il va fi îndemnat să facă, la Sinaia, un ocol, ca să treacă pe lângă cele câteva sute de români, supuşi austro-ungari, cari se grupaseră lângă gară, dornici să-şi manifesteze alipirea către viitorul lor monarh...

*

Primirea dela Sinaia a fost impunătoare.

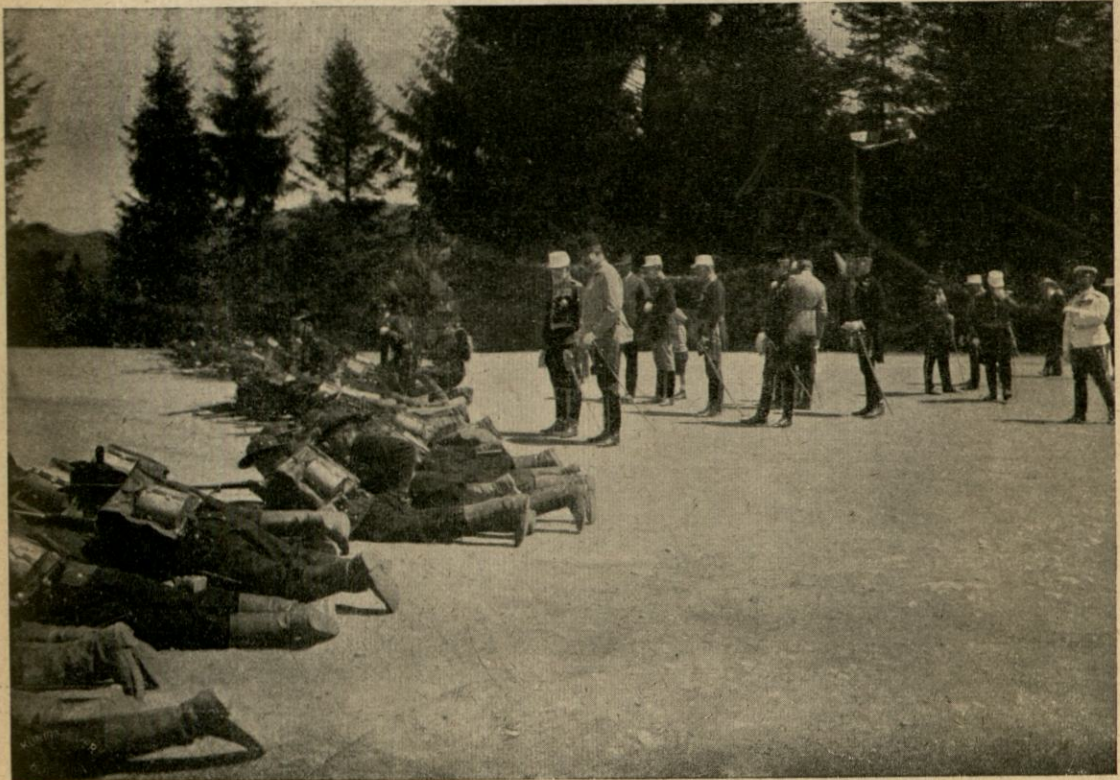
Gara splendid decorată. Și de-aici întreaga stradă a gării numai o pădure de stâlpi înflorați, împodobiiți cu placarde și drapele imperiale și românești. La încrucișarea a patru străzi, în dreptul parcului din Sinaia, un splendid arc de triumf, artistic combinat din brazi, plante și flori împodobite cu stoffe naționale. La intrarea în curtea mănăstirii, o admirabilă ornamentație imitând emblema Casei habsburgice. Deasupra o inscripție „Willkommen“ (Bun sosit). Pe jos, întreg drumul presărat cu iarbă verde și flori. În curtea mănăstirii, unde cortegiul urmă să se oprească,

Sinaiei — trecând peste flori... Oaspeții se coboară, soborul mănăstiresc se dă în lături și se zărește frumoasa biserică a mănăstirii.

Dela mănăstire cortegiul a plecat la castelul Peleş, unde trăsurile s'au oprit în fața scării dela intrarea de onoare. Aici, oaspeții au fost salutați de micul principe Nicolae și mica principesă Maria...

*

Cele două zile cât a petrecut arhiducele Francisc Ferdinand în Sinaia au fost adevărate zile de sărbătoare. Oaspeții Regatului României au vizitat toate frumșele Sinaiei și ale jurului ei, făcând mai multe

Regele Carol și cu Principele Ferdinand al Austriei la exercițiile vânătorilor din Sinaia.

o priveliște fermecătoare: popor de pe tot lungul văii Prahovei venise acolo. Școale cu corurile: din Ploiești — capitala județului Prahova, — din Câmpina, Comarnic, Breaza-de-sus, Bușteni, Azuga... Și toată lumea aceasta îmbrăcată în port național, cea mai mare parte în portul caracteristic al Prahovei, prezentând cele mai frumoase variații...

Cortegiul pornește în pas, în frunte Regele Carol și arhiducele Francisc Ferdinand, într'o trăsură trasă de 4 cai negri; apoi o altă trăsură cu Regina Elisabeta având la dreapta sa pe principesa de Hohenberg, soția arhiducelui Francisc Ferdinand... și, în urmă, un șir nesfârșit de alte trăsuri... Aclamat cu ovații entuziaste de-alungul drumului, între sunetele clopotelor, cortegiul intră pe poarta vechei mănăstiri a

excursii: la Predeal, către Comarnic, pe drumul Codrului, în munții Peleşului. Au asistat la reprezentația teatrală aranjată de fostul director al Teatrului Național, A. Davila, cu concursul persoanelor din înalta societate românească, în sala de teatru a Castelului Peleş, și au luat parte la serbarea populară aranjată pe platoul cazărnilor.

Aici s'a construit un frumos pavilion în stil românesc. Interiorul e împodobit cu chilimuri și ștergare ce se încolăcesc în jurul strachinilor românești. Plafonul e alcătuit din drapele românești.

Serbarea populară s'a dat pe platoul de lângă cazarma vânătorilor. La muzica lăutarilor din Ploiești, sub conducerea vestitului Gheorghiu Stănescu, îmbrăcați toți în port românesc, elevii școlii din Comarnic

de țărani și țărance au jucat jocurile românești: Mărăcine, Hora, Țărușelul și „Ca la Breaza“. Un grup de flăcăi călușeri au repetat Banul Mărăcine. Apoi s'a încins Sârba, Brăul și Chindia. La Chindie principesa Elisaveta și principele Carol s'au prins și ei în joc...

Fotografiile pe cari le reproducem în acest număr înfățișează cetitorilor noștri câteva momente din această vizită istorică, care nouă Românilor din Ungaria ni-a trezit atâtea nădejdi de dreaptă cărmuire a neamului nostru.

Vei plânge mult...?

Mă năpădește-o jale-adâncă 'n suflet,
Când plânge doina mulcom peste vale,
Prelung simțesc un dor, cum mă pătrunde,
Ca o șoptire lină de petale,
Ce 'ndeamnă glasu-mi trist să-ți cânte iarăși
Durerea ta și lacrimile tale:

Cum încolțește mugurul sfielnic
Zimbînd în visuri dulci, de primăvară,
Tu-ți tragi tăcuta-ți umbră, pe câmpie
Și a vieții tainică povară,
Să strângi grăuntul holdelor bogate,
Din glia, ce ți-e-atâta de amară!

O rugă blîndă-ți tremură pe buză,
Îți frîngi, la sapă brațele-amîndouă,
Iar când te-apasă clipa desnădejdiei,
Pe față-ți tremur' picurii de roauă
Și spui cu glasu-ți plin de-amarul sorții,
Ce grea-i povara vremilor mai nouă!

Când din adîncul zărilor albastre
A păcii clipă scumpă 'ncet se cerne,
Iar noaptea 'n taina ei nestrăbătută
Zimbirea-i dulce 'n suflet ți-o așterne,
Atunci doar firea-ți sboară 'n lumi senine,
Ca pe-o potecă-a viselor eterne.

Ți-s'a venit, din mîna providenții:
Să te frămânți în pulberea de soare,
Prin unda vremii plină, de durere,
Să nu-ți suridă-o clipă zimbitoare,
Să ai nădejdi țesute 'n fir de aur
Și cîntece de-apururi plîngătoare.

Moșnegii tăi, să plîngă cu sfială,
Din argintarea pletelor cărunte,
Să vezi, din zi în zi cum ți-se sapă,
Tot mai afunde creștele, pe frunte
Cu doru 'n piept, de văile din codrii,
Să nu-ți mai duci oițele la munte.

O mîngăere blînd' alinătoare,
Doar îți mai curmă lacrimile firii:
Că vechea ta sîmîntă-i oțelită
Și-i scrisă 'n cartea sfînt' a nemuririi,
Că oarecînd, prin valul lung de vremuri
Te vor cuprinde clipele zimbirii!

Azi tot suspini, pe plaiurile mîndre...
În graiu-ți frînt, de vremi e-atîta silă —
Eu fiul tău mă 'ntreb în nerăbdare,
Când plânge doina, dulcea ta copilă:
Vei plânge mult, prin ani-ți grei și vitregi
Tu neam robit de soartea fără milă...?

Teodor Murășan.

Cîntec.

— După Hafis. —

Ascultă-a trandafirilor povață!
Ce tainică poveste veșnic nouă
E 'n jocul lor cu razele de soare
Și 'n dragostea cu boabele de rouă!

Privește cum zâmbesc, cum se resfață,
Umplînd întreagă preajma de frumseți...
Întreabă ei vre-odată de scriptură?
Întreabă ei vre-odată de profeți?

E. S.

Rândunel.

A fost odată ca niciodată
Că de nu eră, nu se mai povesteà
Și de nu se 'ntâmplă, nu se mai pomeneà.

A fost un împărat și o împărăteasă și aveau o fată frumoasă și luminoasă ca o zi de primăvară. Și dupăce că n'aveau decât una, mai puse ochii și pe asta un zmeu de pe celălalt tărâm și o fură dela părinți.

Împărăteasa plânse și se tânguì, iar împăratul dete sfoară 'n țară că celui ce-i va găsi fata și i-o va aduce înapoi, i-o dă de soție și îi lasă și împărăția.

*

Și a mai fost într'un sătuleț de munte, un Rumânaș, flăcău înalt, lat în spete, cu plete lungi negre, ca peana corbului, cu ochii ca jărăticu și cu dinți ca mărgăritarul, de par'că eră scris. Eră voinic și harnic lucru mare, dar uneori îl apucă așa ca o moleșală și atunci lăsă coarnele plugului, ori sapa, ori ce bruma lucră și se 'ntindeà pe iarba verde și rămâneà așa, cu mânilor sub cap, cu ochii țintă 'n văzduh; ba uneori îi închideà de credeau oamenii că doarme, da el nu durmeà că se gândeà. Li erau dragi florile câmpului și pasărele cerului. Nu lăsă copiii să strice cui-burile de rândunici și din pricina asta copiii îl porecliseră Rândunel și așa-i ziceà tot satu.

Când venì vestea că zmeul a furat domnița și că împăratul i-o dă de nevastă celui ce-o va află, Rândunel, nici laie nici bălaie, că el se duce s'o caute. Și au răs de el frații lui mai mari și a răs tată-său și au răs vecinii; a răs tot satul, dar el și-a luat dāsagii la spinare și a plecat. Numai mamă-sa n'a răs, ci i-a dat o năframă înnodată la un colț ca să-și aducă aminte să se 'nchine sara și dimineața, i-a pus merinde în dāsagi și-a făcut cruce și a grăit așa: „Cine știe? așa i-o fi sorocu!”

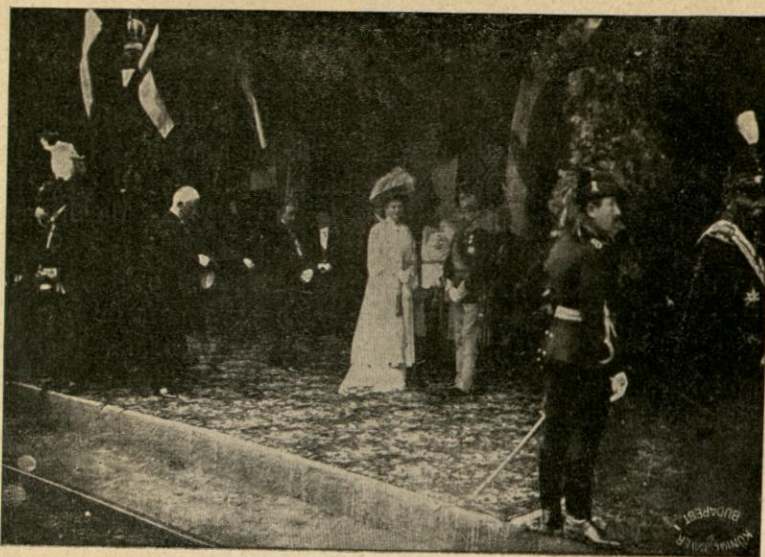
Rândunel s'a dus. Și a umblat el, a umblat cale lungă pân'a dat de-o pădure deasă de abia mai răzbeà soarele printre crengile stufoase de stejar.

S'așeză pe iarba să se odihnească și auzi deodată un ciripit tânguios. Intoarse capu și văzù pe o creacă de copac, văzù o minune

mare. Un vultur țineà în ghiare o rândunică, gata s'o prăpădească, iar rândunica țineà în cioculețul ei o albiniță și se tânguia că o sugrumă vulturul, dar nici ea nu-i da drumul albiniții.

Rândunel întinse săgeata și ochi vulturul iar vulturul cum nu puteà sburà, de o aripă vătămată, se rugă să nu-l omoare, că-i dă drumu rândunicii, iar de-i va legă rana mult bine-i va face și el vreodată. Și vulturul dete drumu rândunicii care se rostogoli pe iarba amorțită de tare ce-o strânsese vulturul în ghiare. „Bine, zise Rândunel, d'apoi tu, hoată de rândunică, de ce nu lași albina din plisc?” Și întinse arcu s'o ochiască. Dar rândunica căscă ciocu, dete drumu albiniții și se rugă și ea s'o lase să trăiască și să-i dea o gură de apă că e moartă de spaimă și de sete. Rândunel se cam minună de paserile astea grăitoare, apoi se duse la vultur, își rupse o fășie din cămașe și îi legă aripa. Când să plece, vulturul îl oprì, îi dete o ghiară de-a lui și grăi așa: „ține-o și când vei aveà vre-o supărare mare, sgărie-te de trei ori cu ea în palma stângă și eu oi fi la porunca ta”. Rândunel înodă ghiara într'un colț al năframei dela maică-sa și o băgă 'n sân. Făcù câțiva pași și numai ce auzi: bzzz! bzzz! drept în urechea lui și ce să vadă, albinița i se așezase pe umăr îi împlântase un acșor în pieptar și grăi așa: „la acu ăsta dela mine și, când îi aveà vr'un necaz mare, înțeapă-te cu el la mâna stângă, până va da o picătură de sânge și eu oi fi la porunca ta”. Rândunel înfășură acul într'o frunză de stejar, îl legă într'alt colț de năframă, și se duse la rândunică. O ridică bineșor găsi un izvor și-i dete o gură de apă. O stropì de-i răcorì trupșorul și o puse pe-o creacă, iar rândunica își smulse o penișoară, i-o dete voinicului și grăi așa: „păstrează pana asta și, când vei aveà vre-un năcaz, suflă de trei ori peste ea și eu ți-oi ajută.” Rândunel luă penișoara, o legă în al patrulea colț de năframă, se 'nchină, băgă năframa 'n sân și plecă.

Merse el merse, zile și nopți de-arându,

La Predeal: Principesa Sofia de Hohenberg, soția moștenitorului de tron al Austriei, cu Principele Ferdinand al României.

până ce, într-o dimineață, dete de o căsuță albă, mică, toată îmbrăcată, în ederă verde. Bătù la ușe. Îi deschise un moșneag cu barbă albă până 'n brâu și-l întrebă:

„Cine ești tu ?

— Rândunel.

— Atunci intră că ești om bun. Eu sunt Moș-Răsare. Dar pe tine ce vânt te aduce p'aici ?

— Uite și uite ce caut, moșicile...“

Și spuse moșului toată tărașenia, iar moșul îl ospătă cu mâncare și beutură și-l îndreptă la frate-său Moș-Amiazi că acela va ști mai bine să-l sfătuiască.

Mai merse el ce mai merse și, pe la amiazi, ajunse la altă căsuță îmbrăcată toată în rochița-păsăricii. Bătù la ușe și îi deschise alt moșneag cu barba albă până la genunchi.

„Cine ești ?

— „Rândunel.

— „Intră că ești om bun și spune moșului ce cauți ?“

Rândunel intră și spuse tot, iar Moș-Amiazi îl ospătă și-l îndrumă spre frate-său Moș-Apune, care eră mai aproape de celălalt țărâm și putea mai bine să-l sfătuiască.

Și iar merse și merse voinicul și pe 'nserate ajunse la o căsuță albă îmbrăcată toată în viță sălbatică. Cioc, cioc la ușe. Un moșneag, cu barba până 'n opinci, deschise ușa și grăi: „Dacă ești om bun intră“. Rândunel

intră, iar Moș-Apune îl ospătă, îi așternu să se odihnească și-l sfătui așa: „Cum s'o crăpă de ziuă, s'o iei la drum pe poteca din dreptul casei mele, tot înainte, și o s'ajungi la o apă mare. De-i fi vrednic s'o treci cumva, scapi tu și de celelalte necazuri ce te mai așteaptă. Dincolo de apă e țărâmul celălalt și acolo e palatul zmeului și al zgripto-roaicii de maică-sa“.

A doua zi Rumânul plecă cu noaptea în cap. Tot drumu să gândi cum să treacă el apa, dar, când o văzù, încremenì locului, că așa mare tot nu credea c'o fi. Se așeză des-nădăduit pe mal și, cât eră

el de voinic, începù a plânge ca un copil. Și cum plângea așa, iată că-și aduce aminte de ce-i spusese vulturul. Scoase ghiara din colțul năfrâmii, se sgărie de trei ori în palma stângă și, ca prin minune, se trezi cu vulturul lângă el.

„Cei porunca, voinice ?

— Uite, vreau să trec apa asta și nu știu cum.

— Numai atât ? Apoi ia dă-mi-te de trei ori peste cap.“

Rândunel ascultă, se dete de trei ori peste cap și se prefăcù într'un puiu de vultur golaș și se vârì sub aripa vulturului care se ridică cu el în slava cerului. Câtă vreme a cutreerat așa nu știă Rândunel că eră amețit de cap, dar într'o zi s'a oprit vulturul și a întins aripile. De sub una a eșit puiul golaș, s'a dat de trei ori peste cap și s'a făcut iar Rumân, iar de sub cealaltă a căzut un măr frumos, rumen și sclipicios. „Ia-l, grăi vulturul, și când vei ajunge la porțile de aramă ale zmeului să-l arunci peste poartă că fata de împărat o să-l cunoască.“ Apoi se 'nălță în văzduh și pieri... Rândunel înfășură mărul în năframă, își făcù cruce și pornì iar la drum. Nu mai merse mult și ajunse la porțile zmeului; niște porți de aramă, mari, mari de eră numai lacătul de trei ori cât casa lor din sat. De sărit peste ele nici vorbă nu eră. Aruncă mărul și

așteptă. Și numai ce auzi un glas dulce grăind așa: „Om pământean, tu vii dela tatăl și dela mama mea, că e mărul din grădina noastră; eu îți deschid poarta numai puțin, să nu scârțâie; intră iute și să te prefaci orb, iar sgriptoroacii să-i spui că te-a luat o pajură în ghiare, te-a dus până 'n fața soarelui de te-a orbit lumina lui, iar de-acolo ți-a dat drumul și-ai căzut drept aci“.

Abia sfârși vorba și iată sgriptoroaica, cu o măturoaie, se repezi la Rândunel. El sta nemișcat ca orbu, și baba se oprî și se răsti la fată că de ce l-a lăsat. Da voinicu de colo începî să spuie tocmai cum îl învățase fata și scorpia se mai liniști.

„Păi dacă ești orb, nu ești bun de alta decât să te fac o friptură pentru al de fiu-meu, că de mult n'a gustat carne de om“. Și aprinse zmeoaica un foc mare și zise flăcăului să se desbrace, iar pe fată o trimise să 'ntindă masa și să scoată câteva vedre de vin.

Rândunel se uită cu groază la bălbătaia focului, dar își aduse aminte de albiniță; desnodă năframa, scoase acșorul și se 'nțepă de-i dete sângele. Deodată s'auzi din toate părțile bzzz, bzzz, bzzz! și se umplu locul de albine. Toate se repeziră la babă și-o împunseră și-o mușcară pe față și pe la ochi până i se umflară butuc, de nu mai vedea nimic. Când veni fata, sgriptoroaica se tăvăleă și răcneă ca o fiară. Cum o văzî așa se repezi în casă, luă un săculeț de sub căpătâiul zmeoaicii și întorcându-se la Rândunel îi zise: „Hai voinice că n'avem vreme de pierdut,“ și pe-aci le fî drumul.

Dacă veni zmeu, mamă-sa strigă la el de duduî palatu: „Ia-te după ei c'au fugit și mi-au luat și vrăjile de sub căpătâi!“

Zmeul porni și îi și ajunse de pe urmă, dar fata îi simți suflarea cale de-o poștă și scoase din sac o bucățică de pâne și un grunjuleț de sare. Pânea o îmbucă ea și sarea o dete

La Sinaia: Principele Ferdinand al Austriei și Prințul Carol.

voinicului și amândoi se schimbară, ea într'o bisericuță iar el într'o cruce de stejar.

Zmeul se 'ntoarse acasă și spuse babei că eră tot câmpul pustiu și n'a văzut decât o bisericuță și o cruce de lemn.

„Nătângule, strigă zmeoaica înfuriată, n'ai simțit că ei erau bisericuța și crucea? Du-te îndărăt și să mi-i aduci că de nu e vai de tine!“

Zmeul plecă din nou și eră mai să-i ajungă, dar fata, cum îi simți suflarea, scoase din sac o scoică în care erau închise două picături de apă, își udară amândoi degetile și se prefăcură: ea într'o salcie iar el într'un melc codobelc.

Zmeul trecu, ca vântu, pe lângă ei și, când se 'ntoarse, se oprî să răsufle chiar în dreptul lor... Noroc că zmeii ăștia sunt proști, că după cum sunt ei de puternici să mai fie și isteți ar prăpădi lumea, nu alta.

Și se 'ntoarse zmeul la maică-sa și-i spuse că n'a văzut nimic doar un melc, cum se târă, haida-hai, haida-hai, pe-o salcie pletoasă.

De astădată îi cârpi baba o palmă de-ale părintești, vorba ăluia, de-i țiură urechile și plecă ea să-i ajungă.

Dar fata îi simți suflarea ca un crivăț turbat în urma lor, scoase o oglingioară din sac și-o asvârli în urmă aruncând și sacu după ea. Atunci se făcî între ei și babă o

apă mare fără fund. Baba, încrezută în puterile ei, încercă s'o treacă în not, darse scufundă și-acolo au mâncat-o răchiții și bălaurii.

Rândunel cu fata plecară mai departe, voioși c'au scăpat de babă dar merșeră ce merșeră și deteră de apa cea mare dela marginea pământului: „Ce ne facem?“ zise fata și se 'ngălbeni de groază. Dar Rumânașul desfăcù nodu dela năframă, scoase penișoara rândunicii, suflă de trei ori peste ea și numai iată un stol de rândunele, numai gura de eel. Una mai isteță s'apropie, îi ciocăni de trei ori pe frunte cu pliscu, de se prefăcură și ei în două rândunele, și-o luară prin văzduh, peste apă cu celelalte împreună. Sbu-

rară tot așa până la poarta palatului împărătesc. Aci rândunica îi ciocăni iar de câte trei ori pe frunte, de se făcură oameni la loc și intrară în palat. Atunci să fi văzut bucurie! Împăratul și împărăteasa stau să 'nebunească și alta nu.

Au trimis apoi de grabă logofeți cu rădvanu

Cu șase cai cănepii
Și cu șase fumurii,

s'aducă pe părinții mirelui și s'a făcut apoi

O nuntă mare,
Cum n'a mai fost pe sub soare.

Iar eu incalceai p'o șă
Și vă spusei D-voastră așa.

A. O. Maior.

Nocturnă.

Pe lacul adormit,
In pacea nopții îndelungă,
Măiastră lebedă-a pornit.
Și 'n preajma ei val după val s'alungă,
Și 'n horă valuri urcă și s'afundă
Spre țarm -- vrând par'că să răspundă
Unei chemări care le-așteaptă...
Și 'n murmur blând,
Din vise lacul se deșteaptă...

O lebedă treceă
Pe lacul adormit,
In pacea nopții îndelungă...
Ca lacul adormit trezit de ea,
Ce mult ar vrea
Și sufletu-mi să se 'nfioare-odată
De-a ta iubire, zână fermecată!

D. Crainic.

Lui Eminescu

dedicată lui V. G. M.

Profet al unui neam în așteptare,
Ce-și plămădise 'n lacrimi viitorul,
In limbi de foc îți prefăcuși tot dorul
Ca să-i arăți o cale de 'nălțare.

Dar când pe-alături își luă el sborul
Cu jertfe mari și cu dureri amare,
Avântu-ți se schimbă 'n îngrijorare
Și cu blăstăm veni judecătorul!

Totuși sfântă-i cântarea-ți sbuciumată
Ce-ți prăpădi frumsețā de vieță;
Intr'a izbāndei larmă 'nfrigurată

Ea fu mustrarea 'nvinșilor semeță!...
Ce scump plătim, o, țară încercată,
Lumina zorilor de dimineață.

14 Iunie 1909.

D. A. T.

Pagini străine.

Selma Lagerlöf.

(1858—)

În Suedia se pareă că dela Tegnér amuțise bătrâna „Sagă“ a scalzilor cari știau să țese minunata pânză a poveștii ce închideă vieța întreagă a Vikingilor, cu luptele în care zeii trăitori pe pământul pe care călcau și muritorii își aveau partea lor decisivă.

În 1891 însă apărî o lucrare, „Gösta Berlings saga“ (de vor îngădui împrejurările, va ieși curând și în românește) pe care poporul o recunoscî îndată ca fiind un crâmpei din povestea vieții lui. Numele autoarei, Selma Lagerlöf, o institutoare (Univ. din Upsala i-a conferit titlul onorific de „doctor“) care trăia undeva, necunoscută, fû rostit pretutindeni. Acțiunea din povestea tânărului păstor, Gösta Berling, se desfășură pe la 1820 într'un sat din provincia Vermland, „frumoasa Vermland“ după cum spune cântecul popular al blânzilor țărani din părțile acelea, adăugând „de nu ți-ai găsit mireasă pe plac, te du în Vermland, băete“, și cuprinde o genială descriere a poporului cu credințele, cu superstițiile, cu închipuirile ciudate ale fantaziei lui. Autoarea acestei povești a mai scris „Osyvliga länkar“ (legături nevăzute), „Antikrists mirakler“, „Jerusalem“, „Legender“, „Nils Holgerson underbara resan genom Sverige“ (Miraculoasa călătorie a lui Nils. H. prin Suedia) care cuprinde descrierea ținuturilor din Suedia și e scrisă mai mult pentru tineret. De asemenea „Kristus Legender“ din care dăm bucată de față. În anul acesta a publicat ultima scriere „En saga om en saga“ (o poveste despre o altă poveste).

Fără îndoială că între autorii moderni ai Suediei, autori cari și-au câștigat un loc de frunte în literatura universală, pe lângă Strindberg, ca reprezentant al realismului, trebuie să socotim pe Selma Lagerlöf, care, alături de Heidenstam, reprezintă curentul opus realismului.

D. N. Ciotori.

Prihorul ¹⁾ (Gușă roșie).

Eră pe vremea când Domnul, creând lumea, făcî, pe lângă cer și pământ, pe plante și pe dobitoace și le orânduî numele.

Sunt multe poveștile celor întâmplate pe vremea aceea și, dacă s'ar cunoaște toate, s'ar află rostul a tot ce e pe lume, căci sunt multe lucruri de cari nu știm să ne dăm seama.

Eră atunci, când se întâmplă într'o zi că Domnul stînd în paradis și văpsînd penele pasărilor i se isprăviseră vâpselele, așa încât sticlețele eră cât p'aci să rămână fără nici o culoare, dacă n'ar fi șters Domnul toate pensurile pe penele lui.

Și tot atunci primî măgarul urechi lungi, pentrucă nu-și puteă aduce aminte ce nume i se dăduse.

El își uitase numele îndată ce făcuse câțiva

¹⁾ Păsărică cu penele de culoare vînată (Silvia rubecula) cu o pată roșie pe gușă, de unde și numele popular de „Gușă roșie.“

pași prin pășunile din paradis și de trei ori venise înapoi și întrebase pe Domnul ce nume îi dăduse, pînă când acesta, necăjîndu-se, îl luă de urechi și zise: „Numele-ți este: măgar, măgar, măgar!“ Și pe când Bunul Părinte grăi astfel, îl trase sdravăn de urechi, ca să audă mai bine și să-și aducă aminte de cele ce i s'or spune.

Și eră tot în aceeași zi când fû pedepsită albina.

Ea, îndată ce fû creiată, începî să adune la miere; dobitoacele și oamenii, simțînd căt de frumos miroseă mierea, veniră și vruă s'o guste. Albina însă ținea să-și păstreze toată mierea pentru ea și de aceea goneă și înțepă cu acul său otrăvit pe toate viețuitoarele care îndrăzneau să se apropie de stup.

Ci văzînd Dumnezeu astfel, îndată chemă pe albină la dînsul și o pedepsi: „Eu ți-am dat darul ca să aduni miere, cel mai sublim din toate darurile pe care le-am dat viețuitoarelor, grăi Domnul, însă, odată cu aceasta,

La Sinaia: (Dela strânga la dreapta) Mica Princesă Maria, "A. S. R. Princesă Maria, Prințul Nicolae, Prințul Ferdinand al Austriei, Princesă Elisabeta."

nu ți-am dat și dreptul ca să fii rea față de aproapele tău. Adu-ți aminte, că ori de câteori vei întâmpă pe vietățile ce s'or apropiă de stupul tău și or vrea să-ți guste mierea, trebuie să mori!"

Eră atunci când greerul își pierdă vederea, iar furnica aripele. Multe lucruri extraordinare se întâmplară în ziua aceea.

Și stete Domnul cu mărire și blândețe toată ziua și făcù și așeză cele ce sunt pe lume, când tocmai cătră seară veni rândul ca să facă o păsărică sură.

„Ține minte că pe tine te chiamă Prihor!" (Gușă roșie) grăi Domnul cătră păsărică, îndată ce aceasta fù gata și, punându-o în palmă, o lăsă să sboare. Ci dacă sbură paserea o leacă și cercetă pământul cu frumseșile lui, unde aveă ca să trăiască, îi veni în gând să se uite puțin și la penele sale. Atunci văzù ea că eră cu totul sură, precum și gușa îi eră la fel cu restul corpului. Se

tot suci, se tot învârti, se mai uită în apă, dar nu putù să observe nici o pană roșie. Atunci sbură înapoi la Dumnezeu.

Și stătea Domnul bun și blând și din mâinile lui porneau fluturi, cari îi fălăiau împrejurul capului, porumbei ce se giugiuleau pe umerii lui, iar din pământ, de jur împrejurul Domnului, creșteau roze, crini și margherite. Și îi bătù inima păsăricii de frică; totuși se tot învârti în jurul Domnului, până în cele din urmă se lăsă pe mână-i. Atunci Dumnezeu o întrebă ce dorește.

„Aș vrea să te

întreb numai un lucru, zise păsărică."

— Ei, cam ce-ai dori tu să știi? grăi Domnul.

— Pentru ce să mă chem eu „Gușă-roșie” când sunt sură dela cioc și până în vârful coadei? De ce să mă chem eu „Gușă roșie” când n'am nici măcar o pană roșie?"

Și paserea își întoarse capul și ochisorii ei negri priviră rugători cătră Domnul.

De jur împrejur stăteau fasanii cu penele de un roș-auriu, papagali cu gulere roșii, cocoși cu piepteni roșii pe cap, ca să nu mai vorbim de fluturi, pești ca de aur, roze. Și natural că se gândea păsărică ce puțină vâpșea roșie i-ar trebui ei. Numai o picăturiță să-i fie pusă pe gușă, ca să devină pasere frumoasă și să i se potrivească și numele.

„Pentru ce să mă chem eu „Gușă-roșie” când sunt cu totul sură?” întrebă paserea din nou și așteptă ca Domnul să răspundă: „Ah, drăguță, văd că am uitat să-ți vâpșesc

penele de pe gușă cu roșu, dar așteaptă o leacă și îndată o să le ai precum dorești.“

Dar Bunul Dumnezeu stete liniștit și doar grăi: „Ți-am pus numele „Gușă-roșie“ și așa trebuie să te cheme! Bagă însă de seamă că poți să-ți capeți singură penele cele roșii“ adăogă Dumnezeu și ridicând mâna lăsă pe păsărică să sboare din nou în lume.

Paserea, cuprinsă de adâncă grijă, sbură în fundul paradisului. Ce-ar putea face o păsărică precum e ea, ca să-și capete pene roșii?

Singurul lucru la care i se opriră gândurile fû ca să-și facă cuibul într'o tufă de măceș. Și acolo, între ramurile ghimpoase, tot așteptă ca să i se lipească vr'o foaie de răsură pe gușă și să rămână acolo ca o pată de vâp-seală.

*

Ani fără de număr trecuseră din ziua aceea care fû cea mai veselă din câte le văzuse pământul. Oamenii și dobitoacele părăsiseră paradisul și se împrăstiaseră pe pământ. Și atât de multe învățaseră oamenii, că știau să muncească pământul și să străbată peste ape; își făcuseră haine și născociseră câte și mai câte frumșeturi. Încă demult învățaseră să zidească temple mari și cetăți puternice, precum Teba, Roma, Ierusalimul.

Ci sosî o zi nouă, despre care istoria pământului va să pomenească în veci.

În dimineața zilei aceleia stătea păsărică „Gușă-roșie“ pe un maidan în fața porților Ierusalimului și cântă pușorilor, cari ședeau ghemuși în cuibul lor dintr'o tufiță de măceș.

Și povestea păsărică puilor săi despre minunata zi când a așezat Domnul toate cele ce sunt, de le-a pus la toate nume, precum fiecare prihor a spus aceeași poveste pe care le-o lăsase cel dintâi care auzise cuvântul lui Dumnezeu și fusese atins de mâinile lui.

„Și vedeți voi — zise ea cu durere — atâta mulțime de ani s'au scurs, atâtea roze au îmbobocit, atâția pui de pasere au ieșit din ouă dela ziua creațiunei, dar prihorul e tot păsărică sură. Până acum el încă n'a reușit să-și capete pene roșii pe gușe.“

Pușorii își întinseră gâturile și, căscându-și ciocul, întrebară dacă străbunii lor n'au

încercat să facă vr'un lucru de ispravă, pentru a dobândi neprețuitele pene roșii.

„Toți am făcut atât cât ne-a stat în putință, răspunse paserea, dar nici unul dintre noi n'a reușit! Iacă, chiar cel dintâi prihor, întâlnind odată o altă păsărică ce sămănă atât de mult cu el, prinse o dragoste nebună de dânsa și începû s'o iubească cu atâta putere, încât își simți pieptul ca arzând pe jar. Ah, se gândi el, acum înțeleg eu care a fost gândul Domnului: trebuie să iubesc cu atâta căldură, încât penele de pe pieptu-mi să se înroșească de para dragostei pe care o port în suflet. Dar n'a reușit, precum n'au reușit nici urmașii lui și precum n'o să reușiți nici voi!“ Pușorii ciripiră, sfătuindu-se cam ce-ar putea face, căci pare că începuseră a se simți nemângăiați fără de penele cele roșii ce ar fi trebuit să le crească pe gușă.

„Ne-am fost pus noi nădejdea și în cântec! zise iarăși paserea și glasul îi tremură în tonuri prelungi, torogănite. — Chiar cel dintâi prihor cântă cu atâta foc, încât simțea că i se aprinde pieptul și nădejdi nouă îi crescû în suflet... „Ah,“ se gândi el, „port în suflet focul cântecului și el trebuie să-mi înroșească penele de pe gușă“... Dar n'a reușit, precum n'au reușit nici urmașii lui și precum nici voi n'o să reușiți!“

Și atunci iar ieși un ciripit dureros din piepturile pe jumătate goale ale pușorilor.

„De asemenea ne-am pus nădejdea în curajul și vitejia noastră! zise paserea.

„Cel dintâi prihor a luptat cu înverșunare în contra altor paseri și pieptul lui ardea de para dorinței pentru lupte... „Ah“ se gândi el, „penele de pe pieptu-mi au să se înroșească de focul dorinței pentru lupte care pâlpe în inima mea!“... Dar n'a reușit, precum n'au reușit nici urmașii lui și precum n'o să reușiți nici voi!“

Pușorii ciripiră cu curaj și ziseră că totuși vor încercă să câștige mult doritul privilegiu; paserea le răspunse însă cu durere că așa ceva e peste putință.

Ce-ar mai putea ei nădăjdui, când atâția strămoși iluștri n'au reușit să-și ajungă scopul? Ce-ar putea ei să facă mai mult decât să cânte, să iubească, să lupte?...
3

Acı paserea deodată își întrerupse vorbirea, căci pe-o poartă a Ierusalimului ieșiră mulțime de oameni cari, formând un cortegiu, înaintau repede cătră colina unde se află tufa de măceș cu cuibul ei. Erau călăreți cu cai mari, paznici cu sulite lungi, slujitori cu ciocane și cuiie; erau preoți ce pășeau mândri și judecători; femei cari plâneau, iar pe lângă toți aceștia, mulțime mare de oameni furioși, turbați. Pe urmă de tot veneau vagabonzi de tot soiul, urlând și strigând în gura mare.

Bietul prihor stătea înspăimântat pe marginea cuibului său. El tremură de groază în fiecare clipă, ca nu cumva tufița de răsura să fie călcată și puii lui omorâți.

„Păziți-vă! strigă el cătră puișorii cari nu-și dădeau seama despre pericol. — Strângeți-vă la un loc și tăceți! Iacă, vine un cal să treacă drept peste noi! Dincoace trece un luptător cu sandale de fier; dincolo trece mulțimea selbatică!...”

Dar n'apucase păsărica să termine cu povețele și deodată rămase nemișcată și amuți; aproape uitase primejdia pentru care o cuprinsese tremuratul.

Îndată sări în cuib și întinse aripele peste puișori. „Oh! așa ceva e îngrozitor! zise ea. — Nu vreau ca să vedeți păcatul acesta! Sunt trei osândiți pe care trebuie să-i răstignească. Și paserea își întinse aripele, așa că puii nu putură vedea nimic, ci auziră doar sgomotul ciocanelor, vaetele celor osândiți și urletele mulțimii. Prihorul urmări toate cele ce se întâmplaseră și rămase împietrit de groază. El nu-și putea lua ochii de pe cei trei osândiți.

„Ce cruzi mai sunt oameni! zise paserea după o clipă. — Nu numai că au bătut în cuiie pe acești nenorociți, ci pe capul celui din mijloc au mai pus și o cunună de spini. Și iată, ghimpii i-au înțepat fruntea și țâșnește sângele!... adăogă paserea.

„Cât de frumos e omul acela și cum privește împrejur cu atâta blândețe, așa încât

oricine l-ar vedea, ar trebui să-l iubească! Parcă simt o săgeată în inimă când îl văd cum pătimește.“ Și paserea simți din ce în ce o dragoste tot mai adâncă față de osânditul cel cu coroană de spini.

„Dacă ași fi eu ca frate-meu vulturul, se gândi ea, i-ași trage piroanele din palme și cu ghiarele mele cele puternice aș împărștia toate câte îl torturează“. Văzând cum curgea sângele din fruntea răstignitului celui cu cunună de spini pe cap, paserea nu mai putu sta nemișcată în cuibul său.

„Cu toate că-s mic și slab, totuși trebuie să pot face ceva pentru sârmanul acesta de osândit!“ se gândi prihorul.

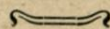
Părăsi cuibul și sburând, începù a se învârti în aer împrejurul răstignitului. Ii dete ocol de câteva ori, fără să îndrăznească a se apropia, căci el eră o păsărică fricoasă și niciodată nu cutezase să se apropie de vr'un om... Dar încetul cu încetul prinse curaj, sbură drept la răstignit și trase cu ciocul un spin ce i se înfipsese în frunte. Când trase spinul din fruntea celui ce pătimea sări o picătură de sânge pe pieptu-i și se întinse îndată, așa că toate penele de pe gușă îi erau roșii de sânge. Atunci răstignitul șopti cătră pasere: „Pentru mila ce porți în suflet, ai dobândit ceea ce neamul tău întreg a căutat să câștige, străduindu-se mereu, încă din ziua creațiunei“.

Și când paserea se întoarse la cuibul său puii începură să strige: „Ți-e gușa roșie; penele de pe gușa ta sunt mai roșii decât rozele!

— E o picătură de sânge din fruntea sârmanului celuia de răstignit, răspuse paserea, — și are să se iee îndată ce m'oi scâldă în vr'o gărlă sau în vr'un izvor limpede.“

Dar oricât se scâldă păsărica, nu se mai luă înroșeala de pe pieptu-i, iar când îi crescură puii, se ivi culoarea roșie și pe penele de pe gușile lor, așa precum se vede pe gușa fiecărui prihor încă din ziua răstignirii Domnului.

D. N. Ciotori.

Mărul.

Dramă în 2 acte

de

Z. Bârsan.

Persoanele:

Marcu Ghimpea, profesor	de 50 ani.
Ana, nevasta lui	" 45 "
Petru	" 26 "
Magdalena } copiii lor	" 18 "
Titu	" 8 "
Părintele Miron, tatăl Anii	" 85 "
Lucian,	" 25 "
Trifu, un nebun.	

Actul I.

Un amurg frumos de toamnă târzie. O grădină săracă, în fund uluci rare și mai incolo peisagiu de munți. În față, în stânga, o casă cu prispă, ce intră cu o parte în scenă prin o scară de trei trepte. În stânga de tot, în fața casei, o masă și două scaune de lemn. În față, la dreapta, ieșirea la stradă și, mai în fund, la dreapta, o portiță prin care mergi în grădina cea frumoasă a lui Lucian, din care se vede o parte. În fund, sub un pom, o altă masă cu cărți și revizite de scris.

Într'un oraș de munte din Ardeal.

În timpul actului se înserează din ce în ce și, la sfârșit, e noapte completă.

Scena 1.

(Păr. Miron și Petru stau la mescioara din fund. Titu în tot decursul scenei se joacă cu un smeu, dispărând din când în când între culise în stânga.)

Petru (după o pauză). Și eu nu știam nimic!

Miron. Și dac'ai fi știut?...

Petru. Aș fi venit acasă.

Miron (dând din cap). De geaba.

Petru. Oricum, tot ar fi fost mai bine.

Miron. Crezi?

Petru. Gândesc...

Miron. Hei! cu patima nu te joci; a pus ghiara pe om, s'a isprăvit!

Petru. Și crezi că nu mai e leac?

Miron. Nu. (Pauză.) I-am spus eu în toate felurile, l-am luat cum am știut mai bine.

Petru. Și... nimic?

Miron. Nimic; a apucat pe povârniș... se duce...

Petru. S'a și dus...

Miron. Până 'n fund... (Pauză.)

Petru. Să 'ncerc, poate să-l aduc la lumină...

Miron. Să dea Dumnezeu!

Petru. Par'că tot nu-mi vine să cred...

Miron. Ce știi tu e puțin.

Petru. Cum?

Miron. Ne-am gândit, ce să-ți mai scriem? N'ai tu necazuri destule?

Petru. Și mi-ați tănuit...

Miron. Multe.

Petru. Pricep acum de ce mama...

Miron. Săraca, cât a pățimit, numai ea știe!

Petru. Dar bine, ce v'ascundeți așa de mine?

Doar nu sunt un străin și nici copil nu mai sunt să nu știu cumpăni lucrurile...

Miron. Petre, tu știi ce drag ne ești nouă, știi cât de mândri suntem de tine... și vezi ne-am ferit să-ți mai facem inimă rea.

Petru. N'ați făcut bine.

Miron. Și ce vrei să știi? Nu vezi cu ochii? De când ai venit acasă, nu vezi? Așa eră casa asta mai înainte? Uită-te bine. Par'că a trecut o furtună și a sguduit tot... tot...

Petru. Da, da... așa e!

Miron. La început credeam și noi că s'o mai îndreptă; mai beau și alții și tot sunt oameni. Dar când am văzut că toată ziua e amețit de nu poți grăi cu el o vorbă cuminte, ne-am luat de gânduri. Și-apoi să mergi la școală cu mîntea tulbure e și urît și e și păcat de Dumnezeu. Când îi pomenim de chemarea lui sfântă și frumoasă, râde; de bună seamă când stai zi și noapte la cărți și beai se 'ntunecă orice rază din sufletul omului. La urmă... l-au scos la pensie.

Petru. L-au dat afară.

Miron. Cam așa.

Petru. Foarte bine.

Miron. Da... foarte bine... Dar dacă nu eră Magdalena să mai câștige câte ceva, nu știu cum ar fi dus-o... că de pe partea lui puteau să moară.

Petru. Dar pensia?

Miron. Destrăbălarea le înghite toate.

Petru. Trebuie să nu i-o dea.

Miron. Cine?

Petru. Mama.

Miron. Da... să sară la ea... s'o amenințe...

Petru. S'o amenințe?

Miron. Mai deunăzi, într'o seară, mă trezesc cu Magdalena, galbenă și tremurând biata copilă: „Moșule, moșule, hai curând... tata...” Îmi iau iute pălăria și dau fuga. Când intru, el nicăiri... și mamă-ta stetea pe un

scaun la masă și plângea. „Ce-i?“ zic. „Mi-a luat banii și a plecat“. — „Și te-a bătut, așa-i?“ „Nu, nu m'a bătut“ și se porni să plângă cu hohot.

Petru (își cuprinde o clipă fruntea, vrea apoi să se ridice, dar par'că nu poate și rămâne împietrit). Așa?

Miron. Și-apoi a început să fure din casă...

Petru. Da.

Miron. Știi...

Petru. Știu. (Pauză).

Miron (agitat). Și știi ce e mai mare din toate astea? Rușinea. Neam de neamul meu au fost oameni cinstiți și — a venit ăsta și a aruncat noroi peste toți. Pe fie-mea, uite, în ce stare a adus-o, că par'că-i o umbră și la soru-ta și la noi toți nici nu s'a gândit.

Familia Regală a României cu Principele și Princesesa Ferdinand al Austriei.

Petru. Da... Da...

Miron. Vezi, dragul meu, un om, dacă mai are suflet, nu poate să facă asta... și mai cu seamă un tată.

Petru. Tată...

Miron. Un... (se oprește). Zici să încerci să-l aduci la lumină? Să-ți ajute Dumnezeu! Dar nu mai crez. Când a ajuns cineva unde a ajuns el, nu mai e putere să-l ridice.

Petru (după o pauză). Atunci ce-i de făcut?

Miron. Știu eu? Să-l lăsăm la păcatele. Ia, un om de nimic, nevrednic să facă umbră pământului.

Petru (tace dus pe gânduri).

Miron. Așa e!

Petru. Da, dar face rău, ăsta e răul cel mare!

Miron. Hei, printre grâu e și neghină, așa-i lumea. Unde cresc flori, nu cresc și buruieni? Destule!

Petru. Da, da... așa e lumea... (Pauză)

Miron (ridicându-se și privind la pomi). Cad frunzele... (după o pauză). Vezi, ce cuminte e întocmit totul în natură; frunzele veștede simt că nu mai au rost să mai stea acolo și cad ele în de ele...

Petru. Dacă ar face tot așa și oamenii... (Pauză)

Scena 2.

(Ana ese din casă și coboară la mescioara din fața casei. Îngândurată nu-i vede pe ceilalți. E îmbrăcată în haine modeste negre.)

Miron. Uite-o... cum a ajuns!

Petru (se ridică și coboară la dansa în timp ce Titu se apropie de Miron).

Titu. Moșule, eu ași vrea să se înalțe smeul meu sus... până la cer.

Miron. Și nu se înalță...

Titu. Nu.

Miron. Apoi ai tu o ață așa de lungă?

Titu. N'am.

Miron. Ei, apoi vezi? (il ia pe genunchi).

Petru. Stai mamă colea, mai odihnește-te.

Ana. Ți-am așezat cărțile. Să te duci să vezi dacă sunt bine. (Se așează amândoi la masă.)

Miron. Apoi dacă ai avea tu o ață lungă... lungă și dacă smeul tău s'ar ridică până la cer, ți l-ar apuca îngerii.

Titu. Și îngerii se joacă?

Miron. Cum să nu; și ei sunt mici ca tine. (Îl sărută, apoi deschid o carte de pe masă și resfoiesc.)

Ana. Ești abătut.

Petru. Da.

Ana. De ce?

Petru. Știu tot; mi-a spus moșul... (după o pauză scurtă). De ce nu mi-ai scris nimic?

Ana. M'am apucat de câtevaori, dar m'am gândit; te tulburam de geaba.

Petru. Da, da... știu eu cum ești d-ta: suferi și taci.

Ana. Ce să fac? Așa mi-o fi fost scris mie.

Petru. Fă-ți inimă, mamă, fii liniștită. Acum sunt aici, voi vedea eu.

Ana. Bine că te-a adus Dumnezeu, de când ai venit par'că-s alta.

Petru. Și... are să se mai așeze și... el.

Ana. Nu știu; poate să se mai rușineze de tine.

Miron. Știi tu cine-i ăsta?

Titu. Știu.

Miron. Cine?

Titu. Ștefan cel Mare.

Miron. Cine a fost Ștefan cel Mare?

Titu. Un împărat.

Ana. Mă tem de una; o să se învețe și cu tine și iar o să înceapă.

Petru. Nu cred.

Ana. Să vezi... Dela un om ca el ce nu te-aștepți!

Petru. Ce slabă ești! Ai suferit mult.

Ana. Mult. Când face omul la el acasă câte-ceva, treacă-meargă. Dar să te știe toată lumea, îți cade greu. Uite cum am ajuns! Lumea ne ocolește. Doar tata și Lucian ne mai calcă pragul. Trăim ca'n pustiu.

Petru. Lasă mamă, au să se schimbe toate.

Ana. Pe uliță, oamenii cari altădată nu știau cum să se poarte cu noi, azi de-abia își scot pălăria. Ce vrei? Omul ăsta a aruncat umbră pe toată cinstea noastră. Când l-au prins că eră să fure niște bani dela școală, eră să înnebunesc.

Petru. Cine să fure?

Ana. El.

Petru. Tata?

Ana. (face semn din cap).

Petru. Când a fost asta?

Ana. Mai deunăzi. De ce l-au dat afară?

Petru. (încrăcnițit). Să fure? (Pauză).

Miron. Dar ăsta cine-i?

Titu. Mihai Viteazul.

Miron. Cine ți-a spus?

Titu. Magdalena.

Ana. Dar bine că ai venit tu de ne-ai mai ridicat din întunec. M'am întâlnit azi dimineață cu directorul — a îmbătrânit și el, săracul. „E drept că a venit Petru?” — vorbiă așa de prietenește. „Da, a venit și — are să stea cu noi.” Și mi-a zis apoi strângându-mi mâna: bucură-te, mamă, ai un băiat care face cinste neamului! Îmi venea să plâng de bucurie. Vorbe de-astea n'am mai auzit eu niciodată (își șterge ochii).

Petru. Lasă, mamă, liniștește-te; am să stau aci cu voi. Pe tata am să-l iau cu frumosul, cu vorbe bune și are să se îndrepte.

Ana. Cum i-ași mulțumi lui Dumnezeu! Dar nu cred, dragul mamei, nu cred. — S'a ticăloșit așa de tare că nu mai e chip. N'am încercat noi și tata și toți? Nu mai înțelege de vorbă. Câteodată îmi pare că-i nebun, Doamne iartă-mă!

Petru. Și... și nu mai crezi...

Ana. (oftând). Nu știu.

Petru. Atunci... ce să facem?

Ana. Să răbdăm cum am răbdat și până acum. Poate s'o'ndură Dumnezeu... și scăpăm.

Petru. Să moară!

Ana. De câteori nu m'am gândit; de l-ar lua Dumnezeu ar fi mai bine.

Miron. Dar ăsta?

Titu. Nu știu.

Miron. Vla... a... ad.

Titu. Știu... Vlad — Țepeș!

Petru. (îngânând). Ar fi mai bine...

Ana. (tresare și-și face cruce, se ridică și intră în casă. Petru urcă, după puțin, în sus la ceilalți, încet și gânditor).

Regele Carol și Prințul Ferdinand la Bușteni, vizitând mănăstirea.

Titu. Moșule, d-ta ai avut vreodată smeu?

Miron. Oi fi avut... mai știu și eu!..

Titu. Da, Vlad Țepeș o fi avut?

Miron. Ei asta-i acum... la mai bine spune-mi pe cine iubești tu...

Titu. Întâi și 'ntâi?...

Miron. Întâi și 'ntâi.

Titu. Apoi... întâi și 'ntâi iubesc pe moșu (il ia de gât).

Miron. Fugi... fugi, că ești un hoț și jumătate. Ieri ziceai că iubești pe Magdalena..

Titu. Și pe Magdalena.

Miron. Și pe mai cine?

Titu. Și pe măicuța și pe Petru și pe Lucian.

Miron. Și?...

Titu. Și... pe nimeni.

Miron. Pe taică-tău!

Titu. Nu... că-i urît...

Petru. Și... e rău.

Titu. Da... e rău!

Scena 3.

(Marcu se furișează, cu grije să nu fie văzut, are o înfățișare de hoț; o figură trasă, cu barba nerasă de câtă-va vreme. O apariție de om decăzut. Intră în casă și, peste puțin, pe când ajunge Petru la ceialaltă se aude înlăuntru ceartă și sgomot: „Să-mi dai... din pământ!... N'am de unde... Minți!“ (se aude un țipăt), se repede în cameră. Ana ese speriată și plângând.

Petru merge la Miron și Titu.)

Miron. Ce e, pentru Dumnezeu?

Ana (nu poate să vorbească, face câteva semne).

Marcu (ese infuriat și fricos, coboară la masa din față. După el Petru, care se oprește câteva clipe pe scară și apoi se apropie încet de Marcu. Se așează de partea cealaltă a mesei la dreapta. Marcu vrea să se ridice).

Petru. Stai!... (domolit.) Stai, tată. Vreau să vorbesc cu d-ta.

Marcu. Ce să vorbești?

Petru. Să-ți spui ceva.

Marcu. Tu?

Petru. Da.

Marcu. Ce să-mi spui? (vrea să se ridice).

Petru (oprindu-l). Ascultă, tată.

Marcu. Ce vrei?

Petru. Îți trebuie bani! Ei bine, am să-ți dau eu... am să-ți dau... dar ascultă-mă puțin.

Marcu. Scurt.

Petru. Bine. De ce-ți trebuie bani?

Marcu. Ce-ți pasă.

Petru. Vreau să știu... Să joci, nu-i așa? Tată te gândești d-ta ce faci?

Marcu. Ce fac?

Petru. Ascultă... sunt copilul d-tale eu... și ai să m'ascuți. Trebuie să-ți schimbi viața, e vremea.

Marcu. La porunca ta?

Petru. Nu. Te rog numai. Adu-ți aminte; când eram mic mă iubeai... mă luai pe genunchi și te jucai cu mine...

Marcu. Și?...

Petru. Copilul de atunci te roagă, tată; ai să-mi ascuți rugămintea.

Marcu. Ce vrei?

Petru. Ce faci d-ta e păcat de Dumnezeu; te-am lăsat om în toată firea, stimat de toți, și acum... uite...

Marcu. Ce?

Petru. Mama e săracă. De ce o chinuești?

Marcu. Minciuni!

Petru. Cum minciuni? Ce-ai făcut adineauri e minciună?

Marcu. De ce nu-mi dă?

Petru. N'are de unde. Ascultă, d-ta trebuie să te gândești, trebuie să te îndrepti.

Marcu. Știu eu ce fac.

Petru. Nu știi! dac'ai știți ar fi milă... Ai cheltuit tot ce am avut... pensia și-o mănânci singur...

Marcu. E a mea.

Petru. Dar noi ai cui suntem? Nu vorbesc de mine, pe mine m'ai lăsat uitat prin străini, vorbesc de mama...

Marcu. Mamă-ta...

Petru. De Magdalena și de Titu. Ai cui sunt?

Marcu. Treaba lor.

Petru. Tată, cum poți să vorbești? Cine i-a adus în starea asta?

Marcu. Eu?

Petru. Dar zestrea Magdalenei ce ai făcut-o?

Marcu. De unde știi?

Petru. Știu. Și mai ai inimă să vorbești așa de copiii d-tale? Nu vezi d-ta că ne-ai luat tot ce-am avut?... și în schimb ce ne-ai dat?

Marcu. Ce?

Petru. Rușinea! (Marcu vrea să se ridice, Petru îl oprește.) Stai, tată, nu vreau să te supăr... Vreau numai să-ți spun...

Marcu. N'am nevoie de spusele d-tale.

Petru. Îți vorbesc din inimă curată!

Marcu. Și ce vrei la urma urmei?

Petru. A fost un blestem, o nenorocire... nu știu... dar trebuie să-ți schimbi viața, tată! Așa nu poate să mai meargă.

Marcu. Învățat mai ești d-ta!

Petru. Nu e vorba de asta, pentru Dumnezeu!

Marcu. Dar de ce e vorba?

Petru. De d-ta și de cinstea casei noastre. Ascultă-mă: eu am venit acasă, am să rămân aci...

Marcu. Te privește...

Petru. Vreau să muncesc... vreau să-mi închin toată viața pentru ridicarea poporului.

Marcu. Fă ce-ți place...

Petru. Și d-ta, tată, uite, uităm tot ce-a fost, tot, d-ta să fii pe lângă mine... să te apuci de muncă... și să mă ajuți.

Marcu. Ridicarea poporului!...

Petru. Vom munci de dimineața până seara,

iar seara vom veni acasă amândoi, mulțumiți că am făcut bine pentru cei mulți.

Marcu. Ei, și-apoi?

Petru. Ai să te ridici iar în rândul lumii... și avem să uităm tot... tot... și are să fie bine...

Marcu. Slugă la tine!

Petru. Iar vorbești... Cum slugă? Cum poți să vorbești așa? Prieteni să fim și tovarăși cinstiți vom porni pe calea cea nouă.

Marcu. Du-te singur!

Petru (se ridică din ce în ce mai vehement). Și mai bine slugă la mine, tată, decât cerșetor pe uliți, mai bine slugă la mine decât pierdut prin cafenele, bătaie de joc a tuturor. (Ana și Miron s'apropie.) Mai bine slugă la mine decât să chinuiești și să arunci noroiu peste o casă curată din moși în strămoși.

Marcu (se ridică). Țștia te-au trimis să mă dăscălești! Ce, vreți să ajung slugă la voi?

Petru (vehement). Nu slugă, dar om cinstit te vrem!... Ai auzit?

Marcu. Ce vă pasă vouă?

Miron. Marcule, ești un nesocotit!

Marcu. Fac ce vreau; eu sunt stăpânul!

Petru. Nu mai ești! Ai fost destul până acum călăul casei noastre.

Ana. Petre!

Petru. Ascultă; ori te faci om cum se cade...

Marcu. Da, slugă la tine...

Petru. Ori pleci de aici pentru totdeauna.

Miron. Petre, nu te tulbură!

Petru. Aici n'ai să mai faci un pas fără să-ți ies în cale!

Marcu. Ei, și?

Petru. Am să te opresc! Bani vrei? Nu vezi ce-ai făcut din casa noastră?

Ana. Petre!

Petru (arătând la mamă-sa). Uite... uite ce ai făcut d-ta din femeia asta bună, din mama mea! Uite... D-ta, care nu ești vrednic nici să-i săruți urmele picioarelor.... Uite-o.... pare că e o umbră. Vrei s'o omori? Vrei să ne omori pe toți aici?... Ticălosule!...

Marcu (se repede la el). Ți-arăt eu!

Miron (vine în mijloc și-l prinde de piept, puternic). Ce vrei? Mai îndrăznești să ridici mâna?

Ana. Tată.... tată....

Miron (aruncându-l spre eșire). Nemernicule!

Marcu (pleacă amenințând, cu hainele și părul în disordine, o retragere de laș).

Petru (rămâne înfrânt la masă...)

(După o pauză).

Scena 4.

Miron, Ana, Petru și Titu.

Miron (dând din cap). Ai văzut?

Petru (tace).

Miron. Așa trăim noi aici... așa am ajuns să trăim... Ai văzut?

Petru. E de nerecunoscut.

Miron. Ce-a zis?

Petru. Pha... ce să zică?... mai știe el ce zice?

Miron. Nu ți-am spus eu?

Petru. Se uită la mine ca la un dușman.

Ana. Ai fost cam aspru și tu, Petre!

Petru. Aspru! Poftim!... L-oi lăsa să mă calce în picioare! Aspru!

Ana. Nu te supără; am zis și eu așa...

Petru. Aspri trebuie să fiți cu el dela început! N'ați fost și v'a pus piciorul pe gât. Vă place?

Ana. Ce puteam noi să facem?

Petru (ridicându-se). Lasă-mă, mamă, lasă-mă cu bunătatea d-tale!... O fi sfântă bunătatea, dar cu cine-i vrednic de ea!... Căinelui îndârjit însă trebuie să-i arunci lanțul de gât dela început... altfel....

Ana. Bine, dragul mamei, dar noi...

Miron. Taci... taci tu!... Și lăsați-l la păcatele.... și tu, Petre, nu te tulbură;... au să treacă toate. Bine că te-am văzut aici, numai să nu-ți schimbi gândul și într'o bună zi să pleci pe aici încolo.

Petru. Nu cred.

Miron. Poeții sunt ca vântul de primăvară.

Petru. Nu toți.

Miron. Așa..... așa....; să stai aici cu noi, să avem și noi o mângâiere, mamă-ta mai cu seamă. Și apoi pentru tine e și mai bine aici.....

Scena 5.

(Magdalena intră prin dreapta, îmbrăcată simplu, dar curat. Are mai multe gazete, una deschisă, din care cetește animat. Cei dinainte.)

Magdalena. Ascultați, ascultați... (citește): Aflăm că Petru Ghimpea, cântărețul neamului nostru, a renunțat la tot ce i-ar fi putut da inteligența, cultura și numele lui cunoscut

azi de toată suflarea românească și s'a retras în sânul familiei, în libertatea și singurătatea munților cântați de el. Suntem informați că vrea să se facă preot, și cu dragostea lui de neam, cu inima lui bună și mare suntem siguri că va redeșteptă poporul la vieța adevărată. Astăzi când toți tinerii eșiți din școli se înstrăinează de vetrele părintești și, orbiți de pulberea vieții mari, uită cu totul de cei de jos, din cari s'au ridicat, hotărîrea poetului Petru Ghimpea e o măreață pildă pentru fiii neamului. El, cântărețul poporului, vine astăzi prin faptă să-și arete dragostea față de cei de acasă și această faptă par'că le spune tuturor tinerilor: „Aduceți-vă aminte de vetrele noastre!”

(Se repede la Petru, îl ia de gât și-l sărută.)

Ana (își șterge ochii).

Titu. Nene, ce-i aia poet?

Petru (îl ia pe genunchi și-l sărută).

Miron (cu energie). Da, da, are dreptate. E o frumoasă pildă! Nu-i vezi pe toți ai noștri? Cum ajung ceva, nici nu se mai gândesc; pânea de toate zilele e idealul lor cel mai mare! În alte părți poate să fie așa, dar la noi nu! La noi fiecare tânăr cu carte trebuie să fie veșnic cu ochii deschiși asupra poporului și să muncească pentru cei mulți. Numai așa vom putea merge înainte! Bine ai făcut, Petre, c'ai venit acasă. Fii binecuvântat!

Petru. Așa cred că am făcut bine, moșule, dar...

Miron. Dar ce?...

Petru (ridicând din umeri). Uite... par'că nu-mi vine să cred... de tot ce văd aici. Ați făcut rău că nu mi-ați scris. Veneam pregătit. Așa... a fost o lovitură neașteptată, o lovitură care m'a uluit... Vă spun sincer, că par'că visez...

Miron. Te credem, dar de, ne gândiam și noi... Și apoi și Lucian ne-a oprit. La ce să-i mai scrieți — zicea. La ce să-i întunecați vieța... Eu îl cunosc; o veste ca asta l-ar tulbură peste măsură.

Petru. Tot ar fi fost mai bine.

Ana. Și noi... înțelegi... tu... că...

Petru. Da, da, înțeleg... moștenire nenorocită... din neam în neam; suferiți până la sânge și nu spuneți la nimeni...

Miron. Astă-primăvară, când a fost Lucian

la Viena, ne eră frică la toți, c'are să se apuce să-ți spuie.

Ana. Mereu vă pomeneam... și...

Petru. Așa... nu mi-a spus nimic... și rău a făcut... N'am să i-o iert niciodată.

Miron. Noi îl rugasem...

Petru. Vedeam eu că ocolește... că mi-ascunde ceva, dar n'ași fi putut bănuî măcar mocirla asta... Și acum, de câteva zile, e tot dus, par'că s'ascunde...

Miron. E ceva... Am stat ieri mult de vorbă cu el în grădină, sub măr... Imi spune să-racul că par'că fi-e teamă de ce ai să zici tu, când vei vedea tot ce-i aci.

Petru. Teamă? de ce? (pauză). Azi a fost pe la noi?

Ana. Nu. Nu l-am văzut. O fi plecat iar unde-va.

Magdalena. S'a dus la vânătoare.

Petru. De unde știi?

Magdalena. Cred...

Petru. Am să vorbesc mai mult cu el și nu pot să-l prind. Să văd, se mai ține de vorbă...? E un plan al nostru să facem o gazetă mare pentru popor.

Miron. E băiat bun și devotat... Ți-a făgăduit?

Petru. Da, astă-primăvară... dar ușuratec cum e...

Magdalena. Cum ușuratec?

Petru. Ei, asta e... Ușuratec așa ca toți oamenii cu stare. Nu le prea pasă dacă se face sau nu se face ceva. În sensul ăsta zic eu.

Miron. Ai dreptate. Trebuie să stai după ei...

Petru. Altfel Lucian are o inimă de aur.

Ana. Mai cu seamă cu noi... e așa de bun; nici nu s'ar putea altfel. Aici a crescut cu voi de-a valma; mie îmi place când îmi zice „mamă”.

Magdalena. Săracul... dacă nu mai are pe nimeni...

Miron. Dar, are o grădină ca un rai... Toamnă, toamnă, dar tot frumoasă e... știi ca omul frumos... rămâne frumos până la moarte.

Magdalena. Ca d-ta, vrei să zici! (apucându-l resfătat de gât) toamnă... toamnă...

Miron (vesel). Ia fugi în colo... iar vrei să te lingusești?... Mi se pare că-ți trebuie vre-o panglică... vre-o pălărie ceva... Hai...?

Magdalena (desfăcându-se). Ba nu, moșule.

Miron (râzând). Apoi de ce? de ce mă alinți așa? de dragul colivei știu că nu; nici nu poți s'o vezi... La prescuri și la colivă Titu e cel dintâi (lui Titu). Măi voinicule, tu nu săruți pe moșu? Ia să vedem.

Titu. (Ii sare în poală și-l sărută pe toată fața).

Miron (inăbușit de bucurie). Incet, încet că mă întinerești de tot. (Ii desprinde. Magdalena îl ia de mână și urcă cu el la masa din fund. Ana după ei, și intră în casă. Se face seară tot mai mult. După o pauză). Așa cum îți spuneam, am stat ieri mult cu Lucian. Ah, e așa de frumoasă grădina lui! Stai... și par'că auzi vieața cum ese din pământ... Acuma!... d'apoi primăvara! Zău, vă spun drept... când oiu muri să mă îngropați acolo... sub mărul cel din mijloc... acolo unde v'ați jucat voi când erați mici... (il vede pe Petru cu ochii pierduți și se întrerupe brusc). La ce te gândești?

Petru. Mă gândesc... cu câtă bucurie veniam acasă!

Miron. Dar noi cum te-am așteptat!

Petru. Am văzut tot ce eră de văzut în lume. Am muncit și prin munca mea am călătorit și puteam... dar...

Miron. Dar... ți-a fost dor de soarele de aici, știu eu! Inima omului are ceva din pământul unde s'a născut. Degeaba umblă că inima tot încoace-i bate.

Petru (visător). Prin amurguri mai cu seamă mă apucă dorul...

Miron. Las' c'are să fie bine. În primăvară te duci și te sfințești și te las în locul meu.

Petru. M'am strecurat prin tot felul de lume...

Miron. Dar ți-ai păstrat inima, asta-i mai mult decât toate!

Petru. Da, mi-am păstrat-o... și am venit să mi-o dau toată la ai mei... și acum uite, primul om care mi-o respinge, e tata!...

Miron. Văd.

Petru. De când am venit mă simt înfrânt... par'că nu-mi găsesc calea... par'că s'a ridicat în drumul meu o stâncă...

Miron (sculându-se). Doar nu te bate gândul să pleci iară...

Petru. Nu!... (o pauză și apoi cu toată hotărârea). Nu!... Locul meu e aici... (gânditor). Da, da, aici e locul meu!

Miron. Așa... așa...! să rămâi cu noi și ai să vezi cum au să se îndrepte toate. Mă duc și eu! Dacă vrei vino mai târziu să mai stăm de vorbă. Știu că nu te culci de vreme. Noapte bună!

Petru. Sara bună!

Miron (face câțiva pași și se întoarce). A... să nu uit... mă tot țineam să-ți spui. E un lucru de nimic, dar e frumos... mai cu seamă pentru tine. Uite ce-i. Ieri, în grădina la Lucian, în mărul din mijloc mai rămăseseră două mere unul lângă altul; dar unul eră bun și unul putred și nu-mi plăcea treaba asta. Mă gândiam: ce frumos ar stă colo sus mărul cela sănătos și roșu într'un pom bântuit de toamnă. Mă gândiam eu... și iau un harac să-l dau pe cel putred jos și cum dau nu știu că m'am trezit cu amândouă la pământ. Știi ce ciudă mi-a fost?! Și mi-am zis eu: Iacă ce greu e să fie cineva sigur că dintr'o lovitură are să cadă numai ce vrea și ce e nevrednic să stea sus... Hai? Ce zici? O prostie, nu-i așa?

Petru. E frumoasă!

Miron. Mă tot țineam să ți-o spui... Acum mă duc... (cătră Magdalena și Titu). Sara bună, băeți!

Titu și Magdalena. Sărut mâna, moșule. (Miron pleacă condus de Petru până la eșire).

Scena 6.

(Petru urcă în fund la masă unde e Magdalena, Titu pleacă și se joacă mai încolo. Se înserează).

Magdalena (apropiindu-se de Petru, după ce s'a așezat). L-am văzut...

Petru. Pe cine?

Magdalena. Pe... tata!

Petru (tulburat). Nu-mi mai vorbi de el (pauză).

Magdalena (blând). Vrei să lucrăm? (Se așează la masă gata de scris).

Petru (caută gânditor o carte).

Magdalena (ajutându-i). Iat-o... Metarmorfosae.

Petru (luând cartea). Unde am rămas?

Magdalena. Sfatul zeilor, discursul lui Joe.

Petru. Cetește partea din urmă.

Magdalena (cetind). „Jur pe fluviile infernului, cari curg pe sub pământ prin dumbrava Stygiana, că toate încercările le-am făcut de mai

Elena Popea, Interior (după masă).

înainte. Dar rana fără leac trebuie tăiată cu sabia, ca să nu se molipsească și partea sănătoasă!“ (Petru rămâne cu totul dus pe gânduri. Magdalena așteaptă. Lui Petru îi cade cartea din mână, tresare, o ridică.)

Petru. Cum ziceai?

Magdalena. Ești tulburat...

Petru. Nu, spune!

Magdalena (cetind). „Dar rana fără leac trebuie tăiată cu sabia, ca să nu se molipsească și partea sănătoasă.“

Petru (după o pauză). Cel puțin tu trebuie să-mi scrii!

Magdalena. Nu m'a lăsat mama.

Petru. Da, știu... și ați suferit amândouă. V'ați lăsat chinuite de un... (lăsând cartea și luând-o de mână). Vîno, încoa, și spune-mi, spune-mi ce-a mai făcut?

Magdalena. Ce să-ți spui? Cât e ziua nu-i acasă, vezi și tu. Seara... noi ne culcăm de vreme. El vine târziu, când vine, de multeori nu vine de loc. Se furișează încet în odaia lui. Ne-am învățat acum cu el, dar parcă mi-e tot frică... mi-e frică.

Petru. De ce să-ți fie frică?

Magdalena. Nu știu... (după o pauză). Nu

știi cum s'a supărat mama în seara când ai venit tu. Ostenit cum erai, te-ai culcat. Noi l-am așteptat să vie, să-i spunem, credeam că-i facem o bucurie, când a intrat, zice mama: „A venit Petru“. „Ei și dac' a venit?“ „Cum, nu te duci să-l vezi?“ „La ce“... zice, și a plecat împletcindu-se în odaia lui.

Petru (pătruns de vestea asta cearcă să-și stăpânească emoția).

Magdalena. Mama a început să plângă și toată noaptea n'a dormit.

Petru (stă dus pe gânduri).

Magdalena. De cinci ani nu te văzuse.

Petru (îngânând). De cinci ani!

(Se aude departe cântecul lui Trifu nebunul, care abia se deslușește):

„Trifu cu lopata
L-a îngropat pe tata
Tra la, tra la... la, la.“

Titu (alergând de după casă la ulucile din fund, urcându-se pe ele). Trifuleee, Trifule... e... e...

Petru. Ce-i asta?

Magdalena. Un nebun, săracul de el. (Lui Titu.) Lasă-l, Titule, în pace, dă-te jos!

Titu. Nu vine, Uite-l trece puntea, se duce încolo (se coboară, cântecul continuă).

Petru. Ce cântă?

Magdalena. Un cântec al lui. Un nenorocit... Eră gropar aici... și-a murit tată-său și când a aruncat pământ peste el, a înebunit. Acum umblă de colo, colo, cu pălăria plină de flori și cântă... vorbe fără nici o legătură. (Cântecul se pierde din ce în ce.) Mi-e așa de milă să-l văd. Mai deunăzi, într'o noapte, a cântat mult pe aici, pe după grădini. Ne-a fost așa de frică... și apoi...

Petru (tulburat, se ridică brusc). Mă duc... mă duc la moșul. Să nu m'așteptați, poate să vii târziu. Adună-mi cărțile și du-le în casă. Titule, hai în casă, haide! (îl ia de mână și pornesc.)

Magdalena. Să strâng numai și vii și eu. (Petru intră cu Titu. În timp ce Magdalena adună cărțile, apare pe ușița din dreapta, din grădina lui, Lucian în costum de vânătoare, cu pușca în spate.)

Scena din urmă.

(Apare luna frumoasă în fund).

Magdalena. Bine că ți-ai adus aminte și de mine.

Lucian. Uite, nici n'am avut răbdare să-mi las pușca; am venit de-adreptul.

Magdalena. Ești un rău și jumătate; o zi întreagă e mult pentru inima mea, Luciene... și ce mi-ai adus?

Lucian. Floarea Reginei (i le dă).

Magdalena. Le-ai cules tu singur?

Lucian. Singur.

Magdalena. Și nu ți-a fost frică? Vezi, eu toată ziua mă gândesc să nu pățești ceva pe acolo.

Lucian. Așa!... Umblu pe culmi ca pe șes; sunt învățat.

Magdalena. Și.... ți-a fost dor de mine? Dar să-mi spui drept.

Lucian. Mă mai întrebi?

Magdalena. Ți-a fost dor?

Lucian. De sigur!

Magdalena. Minți!

Lucian. Iar ești o răsfățată!

Magdalena. (Cu minte). Așa e; avem atâtea necazuri noi, sufer așa de mult.... și când te văd îmi uit de toate și îmi vine să m'alint ca un copil.

Petru (eșind din casă îmbrăcat cu pardesiul). A! Te-ai întors?

Lucian. Adineaoi.... Ce-ai mai făcut azi?

Petru. Hm! Ce-am făcut ieri, ce-am făcut alaltăieri, ce-am făcut de câteva zile de când am venit; mizerie!!! Mă duc la Moșu. Dacă vrei vino și tu mai târziu.

Lucian. Să vedem.

Petru. Magdaleno, să nu uiți ceva afară, vre-o carte, să cadă bruma pe ea. Noapte bună.

Lucian. Noapte bună.

Magdalena. Stai mult?

Petru. Nu știu (dispare. Pauză).

Magdalena (privind la flori). Nu știu cum mi se pare mie.... Uite mi se pare că florile astea au ceva trist.... ceva de orfan, de nenorocit.... nu știu cum să-ți spun.

Lucian. Ca toate florile crescute la umbră!

Magdalena. Ca mine!

Lucian. Magdaleno!

Magdalena. Da, așa e; eu sunt o floare o răsărită în umbră!....

Lucian. Și cine are să te scoată la soare?... cine? (o cuprinde).

Elena Popea, Peisagiu cu mesteceni.

Magdalena. Tu?

Lucian. Eu, Magdaleno.... eu! (ii cade la piept și Lucian o sărută lung).

Magdalena (pierdută). Tu ai să fii mântuitorul.... tu! și când, Luciene?

Lucian. La primăvară.

Magdalena (ingânând). La primăvară...

Lucian. Când va fi soarele mai frumos.

Magdalena. Și când vor ieși viorelele....

Lucian. Da. Când vor ieși viorelele....

Ana (dinlăuntru strigă). Magdaleno! (ei se despart).

Magdalena. Viu, mamă... viu acum! (ia cărțile subsuoară și urmează scena pe șopotite). Mă duc.

Lucian (tainic). Vii la noapte?

Magdalena. Luciene!

Lucian. Vino!

Magdalena. Nu mă mai chiamă, Luciene, mi-e frică...

Lucian. De ce?

Magdalena. Mi-e frică să nu se întoarcă spre răul nostru.

Lucian. N'ai tu încredere în mine?

Magdalena. Ba da.

Lucian. Atunci?

Magdalena. Nu știu cum mi-a intrat în suflet o frică... și câteodată mă trezesc că plâng.

Lucian (luându-o în brațe, o sărută). Vino!

Magdalena (oftând). Nu știu! (pornește).

Lucian. Vino!

Magdalena (după o pauză). M'aștepți la porțiță?

Lucian. Toată noaptea.

Magdalena. După ce s'o culcă Petru.

Lucian. Da!

Magdalena. Bine... du-te (drăgălaș și răsfățat). Mântuitorule! (Lucian pleacă spre fund, drept la porțița ce dă în grădina lui. Magdalena urcă cele 3 trepte, se mai uită odată unul la altul, își trimit sărutări și dispar încet. Noapte completă, lumină de lună.)
(Cortina cade încet).

Scrisoare.

... Mai ții tu minte cântul ce ostenit murea
Într'un amurg de-April? — Un tei ne picură,
Cu sborul de petale, mireasma dulce-a florii...
Tu le mai porți în minte — și te mai prind fiorii
Gândindu-te la vremea ce 'ngroapă toate cele;
În care-a fost trăit, ca într'un basm, odată,
A 'ndrăgostirii noastre poveste 'nflăcărată?...
În mine tot mai arde scânteia dinainte
Și par'că mai clar chipu-ți mi se 'nfiripă 'n minte,
Acum când fainic doru-mi, în nopți de basm, senine,
Tot mai trudit s'avântă, din depărtări, spre tine...

Ades, când se destramă a timpului cernire,
Topindu-se sub raza aprinsă de-amintire,
Un univers întreg de dragoste curată
Atâtea clipe dragi dojenitor mi-arată,

Că 'ndurerat că toate îmi par în jur deșarte,
Simț tot mai mult osânda că-mi ești așa departe...

Tu, — nu știu dacă 'n taină cândva te-ai mai gândit
La dragostea plâpândă ce 'n sbucium ne-a murit;
Dar de-ai mai auzi romanța ce se stinse
În sear'aceea calmă, vrăjiiță, de April,
În flăcări ucigașe, de-un dor ascuns, aprinse
Ți-ar sângeră simțirea...
Și — poate — fără voe, cătându-mă în minte,
Ai stoarce-atunci și tu o lacrimă fierbinte,
Și-ai plânge — cum se plânge un morț la căpătai,
Pe țărna mult sfințită a dragostei dintâi!...

A. Popovici-Bănățeanu.

Bunicul.

Din păcla unei vremi îndelungate
Azi îmi revăd din nou copilăria,
Și 'n pribegia gândurilor mele
Eu te zăresc,
Moșneag bătrân cu argintate plete.

Cum în amurgul zilelor de vară
Cu glas domol înșirui o poveste...
Și cu mireasma unui vânt, ce-adie,
Par'că sosesc
În lung șireag Voinici și Consânzene.

Și-apoi, de-odat', cu ochii 'n flăcărare,
Curmând podoaba viselor din basme,
Îți dregi rostirea — ca de sărbătoare,
Și 'ncepi să spui
De strămoșasca noastră vitejie.

Și rând pe rând ștergi colbul de pe pagini
În cari a scris atâtea slova vremii,
Și 'n cuvântarea gurei fermecate
Se nasc din nou
Vitejii crunți din zilele străbune.

Și cum îți curge vorba valuri... valuri,
Ca și cuprins de-o sfântă 'nfiorare,
Cu glas măreț — cu glasul profeției
Tu ne vestești
O zi de-apoi, o zi — ce va să vie.

Azi, voi v'ați dus povești, copilărie,
Și-ați dus cu voi și farmec și credințe,
Și în pustiul ce mă inconjoară
Se scurge, trist,
Un dor pribeg de vremile trecute.

Traian A. Pinteru.

Elena Popea.

Pe tărâmul artelor plastice, noi Românii de dincoace de munți, am avut până acum foarte puțini reprezentanți, cu toate înclinările artistice și cu tot simțul pentru frumos, ce caracterizează poporul nostru. Pe cei câțiva pictori și sculptori, ale căror lucrări au ajuns la cunoștința publicului mare și cari au produs în adevăr lucrări de oarecare valoare, îi putem număra pe degete. Răposatul Mihail Pop, zugrav iscusit de biserici și de portrete, ale cărui lucrări împodobesc câteva biserici din împrejurimea Brașovului și din România; regretatul Nicolae Popescu, de origine din Bănat, care făcuse strălucite studii la Roma și care promitea așa de mult, când fu răpit de o moarte prematură pe la a. 1870; sculptorul Liuba, mort de asemenea înainte de vreme și despre care „Luceafărul” a publicat la timpul său câteva informațiuni; măiestrul Oct. Smigelschi, ale cărui lucrări originale, atât ca concepție cât și ca decorație, ne fac atâta bucurie și atâta laudă, ... și mi se pare, că am terminat.

În tot cazul, în această înșirare nu cred că am trecut cu vederea multe nume, care ar fi trebuit în adevăr amintite.

Cauza numărului acestuia cu totul restrâns de cultivatori ai artelor plastice trebuie căutată, după a mea părere, în împrejurările nefavorabile, în care trăim. Artă modernă, cu desvoltarea ei tehnică extraordinară, pretinde, pe lângă talent, studii îndelungate și exerciții continue. Acestea, însă, nu se pot face fără mijloace materiale suficiente. La noi, însă, puțini dispun de asemenea mijloace, iar societățile, care ar fi chemate să dea mână de ajutor celor lipsiți, dar talentați, au să acopere alte trebuințe și mai neapărate pentru existența neamului, decât cele artistice.

În asemenea împrejurări trebuie să ne bucurăm, când aflăm despre câte un talent, care se manifestă cu oarecare prospecte de reușită pe acest teren, încă atât de puțin îngrijit la noi. Și bucuria noastră este cu atât mai mare, când între numele celor puțini, cari se indeletnicesc la noi cu artele frumoase, întâlnim și câte un nume femeiesc, — convinși fiind că aceste arte se potrivesc așa de bine cu sufletul simțitor, cu ochiul ager și cu mâna îndămânică a femeii.

Între tinerii pictori, cari s'au distins în timpul din urmă și cari promet a se ridica tot mai mult în viitor, vedem cu plăcere și pe d-șoara Elena Popea, al cărei portret și câteva lucrări se publică în numărul de față al „Luceafărului”.

D-șoara Popea a atras atențiunea cunoscătorilor prin tablourile sale expuse în Salonul de astă toamnă din Paris, foarte favorabil apreciate de mai multe ziare franceze, și acum de curând, printr'o schiță expusă la Roma, care a obținut, precum aflăm, medalia de aur din partea juriului Expoziției.

D-sa este o portretistă de talent și în același timp o delicată pricepătoare a naturei și o îndemânică interpretă a diferitelor efecte de lumină. Totodată

d-șoara Popea a dat dovezi, că se pricepe și la pictura bisericească. Amintim icoana Mântuitorului și a Maicii Domnului, pe care le-a zugrăvit, spre mulțămirea tuturor, pe seama bisericei române unite din Hațeg. Dintre portrete amintim pe al răposatului profesor și poet Ioan Lăpădatu, lucrat pentru sala festivă a gimnaziului român din Brașov, și pe al fostului protopop și erou național Simeon Balint, terminat acum de curând.

Elena Popea.

D-șoara Elena Popea este fiica regretatului profesor Ioan Popea. După o educație solidă, primită în Brașov, orașul său natal, și în Lipsca, unde a cercetat un curs superior de învățământ pentru fete, dânsa a făcut serioase studii de pictură în München, Berlin și în Paris, urmând în primele două orașe desemnul de portrete și nud la profesorii Jank și Jordan, iară în Paris pictura de nud și portrete la celebrul Lucien Simon. Afară de aceea mai multe veri de-arându-l dânsa a lucrat în orașelul Landsberg, de lângă Augsburg, cunoscută colonie de vară a pictorilor, sub conducerea d-șoarei Kempter, artistă distinsă în coloristica fină și armonioasă.

De prezent d-șoara Popea se află în Paris, unde își continuă studiile, executând în același timp câteva lucrări, ce i s'au încredințat din diferite părți.

Îi dorim stăruință pe calea ce și-a ales-o, ca astfel să poată ajunge acolo, unde o îndreptățește talentul, cu care e înzestrată.

Brașov, Maiu v. 1909.

A. B.

Dări de seamă.

Alex. Vasiliu, *Cântece*, urături și bocete de-ale poporului, adunate la Tătăruși, jud. Suceava, însoțite de 43 arii, notate de d-na Soia Teodoreanu, ed. Acad. Rom., Buc. 1909. XIX + 207 + XXXIV pp. Prețul 5 lei.

Cântecele d-lui Al. Vasiliu, învățător la Tătărușii din Moldova, au apărut ca a patra publicație a colecției academice „Din vieța poporului român“.

Trăit între săteni, el însuși fiu din țărani, dl Vasiliu și-a încheiat culegerea cu o răbdare exemplară, a știut dobândi încrederea cântăreților și a avut prilej să pândască momentele lor de „toane bune“, ca să

Cartea cuprinde aproape 300 de cântece, dintre cari cam o sută sunt epice: bătrânești și voinicești, celelalte sunt de dragoste, jale, cătanie, luătoare în răs, la nunți, urături, bocete.

Voluminoasa culegere este cam greu de citit, — o recunoaște și raportul către secțiunea literară a Academiei, — mai ales pentru că e scrisă în chipul de rostire al Tătărușenilor. Cu o mai puțină economie de hârtie, Academia putea ușor să tipărească alături, în două coloane, un text în graiul satului, al doilea text în limba de toate zilele a cetitorilor: fără textul acesta volumul nu va avea nici a zecea parte din cetitorii, pe care îi merită.

Din lămuririle ce le dă culegătorul asupra graiului din Tătăruși, din spusele bătrânilor, din unele nume de familie, ca Gabur, Banfia ș. a., se vede că cei mai mulți locuitori ai satului sunt veniți acolo din Ardeal. Aceasta se cunoaște și din versuri, ca bunăoară:

Foaie verde ș'un stejar,
Rămâi sănătos Ardeal,
Că eu plec pe ici la deal.
(Pag. 165.)

Că ne-a prinde la vre-o vamă,
La vama Brașovului.
(Pag. 104)

Frunzuleana trei zmâncele¹⁾
Măi bădiță Brașovene,
Leagă calu la zăbrele.²⁾
(Pag. 103).

Ș'apoi Crijanco, Crijanco,
Dalbă Moroșanco,
(Pag. 106).

e fata de pe Criș și de pe Murăș.
Nu știu, coase ori descoase...
Ori lacrimi...
(Pag. 100).

iși are vorbele și melodia de pe la Sibiiu.

Căpitane Solomoane,
Îmi scobori din deal în vale
Și mă scoate din cătane.
(Pag. 92).

Cătuni-aș cătuni,
Numa pușca să nu fii.
(Pag. 92).

¹⁾ Smicele = vlăstare. ²⁾ Zăbrele = oblonăș la ferestri, grilaj.

Elena Popea, Fata cu flori.

prindă și să fixeze din gura lor o formă cât mai desăvârșită a cântecelor. În deosebi, un moșneag de fire veselă, Buchilă zis și Toader Cercel, a fost omul, care știă cânta din fluer și din gură, luându-se la întrecere din cântat cu d-l învățător Vasiliu, — iar d-l Vasiliu, la rândul său, iarăș se pare a fi un bun cântăreț popular.

Moș Buchilă, când auzeă pe d-l învățător cântând întâi din fluer, apoi din gură, nu putea să nu se arate tocmai acolo, unde se simțea și el tare și vartos, și eră d'ajuns un cuvânt de încurajare, ca istețul moș, poate unicul magazin de cântece vechi din toată împrejurimea, să-și deslege sacul și să cânte toate cântecele, câte le-a știut și câte nu le-a uitat. După ce găta moșul de cântat, d-l învățător îl puneă să le spuie, ca să le și scrie, „că nu de alta, moșule, da-i murl într'o zi și-i păcat să duci cu dumneata cântecile cele frumoase, pe care nu le mai știe nimeni din sat dela noi“...

La târgul la Oriștea
Bea Necșan și cu puica.

(Pag. 82)

Atât Necșanul, cât și Oriștea (Orăștie) sunt
numiri ardelenesti. Iar în versurile:

C'aista-i feciorul Banului
Din țara Harțagului,

(Pag. 15).

nu e vorbă de altceva, decât de țara Harțagului.

Dragu mami Costantin,
Cel mai mic și mai *vonice* (sic)

(Pag. 22).

tot „vonice”, în loc de *voinic* se rostește în unele
părți din Ardeal.

Frunză verde forăstău¹⁾
La crâjmă, la făgădău.

(Pag. 30).

Lată-i frunza bobului,
Și-i mai lat' a mărului,
La curțile Șandrului,

(Pag. 34).

a cântat un moșneag de optzeci de ani. Același cântec,
în gura unei femei tinere, e următorul:

Lată-i frunza bobului,
Da-i mai lat' a mărului,
Văzui curtea Sandului,

(Pag. 35).

adeca Șandrul moșneagului a luat mai târziu forma
de Sandu.

Originea ardeleană a multor versuri este astfel
deplin evidentă. Cu toate acestea, majoritatea cân-
tecelor din cele aproape 300, este originară din alte
locuri.

*

Numiri nouă de persoane nu prea se găsesc nici
între eroii cântecelor bătrânești, nici între vitejii ce-
lor haiducești. Găsim, însă, atât la balade, cât și la cele-
lalte poezii, multe părți foarte frumoase și cât se
poate de caracteristice care, transcrise în limbă obiș-
nuită, ar fi primite cu multă plăcere de cinstiții ceti-
tori ai volumului.

La eroii baladelor întimpinăm: pe Șoigu cu Șoi-
guleasă, care e Șalga din Alecsandri; pe Badiu, pe
frate-său Neculcea și Băduleasă, — ceea ce e interes-
sant e că Nicolcea din Bănat, dintr'o baladă dela
Prilipeț, satul de naștere al lui Traian Doda, a ajuns
tocmai la Tătărășii Moldovei, — balada o are și
Alexandri, la care locul lui Nicolcea îl ține Marcu;
mai găsim pe Toma Alimoș, Gruea, Dolca, Vidra,
Kira, Miorița redusă, Doncilă. Ianuș Unguru, Velinaș,
Păunaș, apoi pe haiducul „Ion Petreariu”, care îl
are și Alecsandri sub numele Ion Petreanu sau Pe-
trariu, cu o notiță (la pag. 260), asemenea și Elena
Sevastos (în Căntece moldovenești, pag. 316); pe Co-
dreanu, Radu, Voicu, vechi cunoscuți. Vre-o 4—5
sunt numiri, până acum, necunoscute.

¹⁾ Ruja Soarelui.

lată acum, la sfârșit, câteva părți, ce ni s'au părut
dintre cele mai izbutite ale culegerii d-lui Vasiliu:

- Foaie verde siminoc,
Arde-te-ar focul noroc;
Că la toți li-ai făcut parte,
Numai mie strămbătate.
5 Și la toți li-ai dat noroc,
Numai mie nici un strop.
Peste alții dai năvală,
Pe mine mă arzi cu pară;
Peste alții te duci orb,
10 Pe mine mă arzi cu foc.

(Pag. 135).

la mai zi, dragă, din gură,
Dacă ți-i inima bună;
Dacă ți-i inima rea;
Nu mi-o strică și p'a mea.

(P. 135).

Alunaș cu creangă 'n drum.
Te-aș rupe și nu mă 'ndur;
Alunaș cu alunele,
Par'că-i puica cu mărgele

(P. 106).

Puiule, nu te 'ndură,
De osând' a mă lăsa,
Până sânt la mâna ta;
Că dacă te-i depărtă,
Tu de urma mea nu-i da,
Multă cale mi-i cătă.
Frunză verde d'alunică,
Măi bădiță Todirică,
Frunza de pe cireș pică,
Nu pot să-ți fiu ibovnică.

(P. 107).

- Ieși, leliță, la portiță,
Ca să dai badii guriță.
— Eu nu-s floare de surcină,
Să dau gură prin grădină;
5 Nici nu-s floare de cicoare
Să dau gură pe cărare;
Ci-s floare de scânteuță.
Și ți-oi da gură 'n căsuță.

(Pag. 107).

- Dorul tău și cu al meu,
Fă-l un boțisor în mână
Și-l aruncă 'n cea grădină;
Că 'ntre flori și 'ntre sulcină
5 El și-a face-o rădăcină.

(P. 109).

— Dorule, d'a ta pricină,
Se uscă iarba 'n grădină.
— Cum, focul, nu s'a uscă,
Dragă, pentru jalea ta.

(P. 111).

- Subțirica spală grâu
Cu tulpan cărămizău,
Cu fustuța pusă 'n brău,
Cu ochii ca două mure,
5 Toată mintea să ți-o fure,

Cu picioare
Rumeioare,
Când mă uit, mă bagă 'n boală
(Pag 104).

Crișmăreasă, fa Vodeasă,
Adu-mi o vadră de vin,
Să-mi șterg gura de pelin,
De pojarul codrului,
De pulberea drumului.
(P. 14).

Dragul mamei, Velinaș,
Mittel și rotofei,
Umbli mult după femeii...
(P. 37).

Inimioara mi-o săcat,
Puiule, de când te cat;
Eu te cat prin vădurele,
Cu inima foc și jele.
(P. 101).

Puiculiță, draga mea,
Aftu din inima mea,
Nime nu mi-l mai scotea,
Nici Țiganul cu arcu,
Nici badea cu flueru;
Numai puica, dac' a vrea
Cu gura apă mi-a da,
Și aftu mi l-a luă.
(P. 122).

Ca și „Hora din Cartal“, sfârșitul volumului cuprinde mai multe melodii populare, puse pe note, — o împrejurare care înalță valoarea publicațiunii.

E. H.

N. Gane, *Spice*. Edit. Librăriei C. Sfetea, București, 1909. Prețul: 2 lei.

D-l Gane, care ne-a încântat tinerețele cu povestirile sale, ne surprinde și la bătrânețe cu câte un volum. Și recunoaștem cu plăcere că „nebunaticul și vorbărețul condeiu“ de odinioară înzestreată și astăzi literatura noastră cu pagini, pe cari le cetim cu drag. Simplitatea și naivitatea în compoziție își au farmecul lor bătrânesc, care-ți opresc un zâmbet de plăcere pe buze. Când autorul ne spune, așa de sincer, despre un erou al d-sale: „In sfârșit ce să mai lungesc vorba, înșirând diferitele lui întâmplări din călătorie“, sau „Călătoria lui la întoarcere n'a avut nici un interes ca să merite a fi descrisă“ — ne aducem aminte de primele încercări ale povestitorilor noștri, cari nu știau să-și ascundă cu atâta artă meșteșugul de povestitor. Și tocmai pentru această simplitate și naivitate ne sunt dragi.

Prima povestire din volumul cel mai proaspăt, „Ciubucul logofătului Manole Buhuș“, e o prețioasă contribuție la istoria culturală a Moldovii din prima jumătate a veacului trecut. Manole Buhuș e un tip al boerilor moldoveni din aceea vreme patriarhală. Toată civilizația și viața din țările Apusului îi erau străine, „el nu avea ochi și suflet decât pentru pădurile, dealurile și câmpiile în care trăise în larg din

copilărie“, așa după cum s'a pomenit din moși strămoși. Așa erau mai toți boerii de pe atunci.

Povestirea e vioaie și hazlie; calități cari ridică valoarea literară a acestei icoane culturale.

În acest volum, pe lângă unele păreri filozofice, mai găsim niște informațiuni interesante. Autorul ne spune că în cursul muncii sale literare s'a simțit adeseori descurajat de indiferența publicului și că cea mai mare satisfacție de autor a avut-o când școala primară din comuna Pleșești-Gane s'a numit „Școala primară Nicolai Gane“. „Va să zică munca dreaptă a omului tot nu rămâne pierdută; vine o vreme, când și fără reclamă și fără clopoței, îți iese dreptatea la lumină și îți găsești răsplata acolo de unde nu te aștepți“ — exclamă mulțumit d-l Gane. Ce mulțumire modestă și rară în ziua de astăzi!

În acest volum, care cuprinde mai multe cuvântări ale d-lui Gane, mai cetim o mărturisire prețioasă: „Ca un modest ucenic a lui V. Alecsandri dela care multe am învățat și pe care încă din copilărie m'am deprins a-l iubi și admira“....

Interesante sunt și părerile d-lui Gane despre Eminescu: „Pe vulcanul stâns al lui Eminescu, acoperit cu zăpadă, te simți amețit, fiindcă e prea 'nalt în singurătatea lui și răpa prea aproape.“

Încheiem această dare de seamă cu vorbele caracteristice ale d-lui Gane, cari sfârșesc volumul:

„Ce tari sunt convingerile omenești... Și ce jucărie e omul în mijlocul elementelor ce-l impresară!...“

T.

C. Negri, *Versuri, Proză, Scrisori*, cu un studiu asupra vieții și scrierilor sale de Em. Gârleanu. — Edit. Minerva, București, 1909. 1 vol. 8. XVI. + 244 pp. Prețul 1 leu 50 bani.

D-l Gârleanu a adus un bun serviciu istoriei noastre literare, făcând prima încercare de a adună într'un volum scrierile lui Costache Negri, pe care generațiile de astăzi îl cunosc abia după nume.

Costache Negri a trăit dela 1812—1876, epoca cea mai bogată în fapte a Moldovei sale mult iubite și a neamului românesc. C. Negri a fost unul dintre cei dintâi, care a zis: „Ce ne lipsește ca să ajungem un neam tare? Unirea, numai Unirea!... Să trăiască Unirea Românilor!“ Cuvintele aceste entuziaste le-a rostit încă în 1848.

Pentru acest vis al neamului românesc a luptat viața întreagă. El respinse coroana Moldovei ce i se imbiase, ca să rămână un sfetnic credincios în cărmuirea țării până la detronarea lui Cuza.

În scrierile sale se reoglindaște aceeași dragoste înflăcărată de neam. Cea mai mare parte dintre poezii sunt patriotice. Mai reușite sunt cele scrise în formă populară. Reproducem:

Horă haiducească.

Oliolio, soare gălbui,
Ian resare-mi mai târziu,
Ca să-mi fie noaptea mare,
S'ațiu calea la oricare.

Ziua-i lungă, noaptea-i mică
 Și ciocoilor li-i frică,
 De nu mai facem nimică
 Nici la drum nici la potică.

Păzii codri tot mereu,
 Și 'n vara toată, cu greu,
 Cu ghintul la răfuială,
 Îmi scosei de cheltuială.

Dar gonit din vale 'n munte,
 Cu sudorile pe frunte,
 Pintre focuri de pistoale
 Tot scăpai din munte 'n vale.

Frunza pică, vara trece
 Și noaptea tot îi mai rece.
 Aprind focul, iese pară
 Și fum, din păduri afară.

Dușmanul rău te zărește,
 Potera te ocolește,
 De dai sbrânca 'n lumea mare,
 Ș'acolo după 'ntâmplare.

Așa-i vieța de voinic,
 Astăzi mare, mâne mic;
 Pâinea-i greu de câștigat
 Pe la șleahuri înarmat.

Codru mare des și verde,
 Frunza de nu ți-ai mai pierde
 Și de-ar fi iarna tot vară,
 Ași scăpa de vieță-amară.

C. Negri se bucură de o reputație literară pe vremuri. Alecsandri scria despre dânsul: „Amicul nostru este un adevărat poet; însă niciodată el nu a voit să se încrează în geniul său poetic. Cu toate aceste bagagiul său literar este izvorit dintr'o inimă mult simțitoare și poartă sigilul unui talent de întâiul ordin.”

Posteritatea împărtășește mai mult părerea lui Negri, despre valoarea talentului său, pe care nu-l poate socoti de „întâiul ordin”.

A fost un suflet cu mult bun simț, inzestrat cu oarecare talent de versificator și de povestitor. Mai ales în proză ne surprinde limba lui viguroasă, curgătoare și limpede, care place și astăzi.

Costache Negri va rămâne ca o personalitate curată și mare, căreia i se vor închina cu recunoștință generațiile viitoare pentru „desfelenirea limbei și pentru trezirea și întărirea conștiinței naționale”.

*

T.

Ion Gorun, *Robinson în Țara Românească*, povestire din zilele noastre. Colecțiunea Sfetea Nr. 6, București, 1909. Prețul: 1 leu.

Minunata povestire a d-lui I. Gorun despre care s'a vorbit de douăori în revista noastră („L.” 1906, p. 135 și 1907, p. 19) a apărut în ediția ieftină din colecțiunea Sfetea, așa încât oricine și-o poate cumpăra. O recomandăm îndeosebi școlărilor, cari vor găsi în ea îndemnuri la o nouă interpretare a vieții. În această carte se tratează cea mai importantă chestiune socială: premenirea societății culte prin coborîrea la pătura țărănească, la „vieța adevărată, vieța firii ce cu drag adăpostește în sânul ei pe omul ce merge în căile ei, înțelegându-i și ascultându-i toate poruncile și toate poveștile”...

E poate cea mai frumoasă povestire cu tendințe poporaniste sănătoase în literatura românească.

T.

*

Iosif Sterca-Șuluțu, *Adaș la Partea a VI-a din Memorialul lui*. Sibiu, 1909.

D-l președinte al Asociațiunii, deși a trecut peste 80 de ani, și-a păstrat vioiciunea și tinerețea sufletului său inzestrat cu alese calități. Dintre aceste desigur cea mai frumoasă și cea mai nobilă e iubirea nețărmită față de neamul românesc. „Mi-e dragă... mai presus de toate națiunea, pentru care ași fi gata în tot momentul a muri moarte de martir” — ne spune și la adânci bătrânețe. Ce cuvinte rare în zilele noastre! Auzite din gura unui octogenar venerabil ni se par a fi o muștrare a bătrânilor la adresa generațiilor de astăzi, între cari sunt așa de puțini idealști și luptători sinceri.

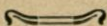
D-l Șuluțu, trăind vremuri bogate în evenimente, știe să ne povestească multe lucruri interesante. Cunoaște din intuiție proprie vieța de peste o jumătate de veac a neamului nostru. Mai ales revoluția din 48 o știe în cele mai mici amănunte, ca unul care a fost martor ocular al acelor zile eroice și ca unul care a avut cele mai strânse legături de prietinie cu Avram Iancu. Memoria acestuia o apără și în ultima d-sale broșură și încă față de un istoric vestit cum e Heinrich Friedjung. D-l Șuluțu, punându-se în legătură cu Friedjung, a reușit să-l convingă că părțile privitoare la rolul Românilor în revoluția din 48, publicate în vestita sa operă: „Oesterreich von 1848—1860”, trebuiesc temeinic controlate și prelucrate.

„Muss schon auf den ersten Eindruck hin bekennen, dass die Stelle meines Buches, in der ich den siebenbürgischen Rumänen die Schuld an dem Ausbruch des Bürgerkrieges beimesse, einer gründlichen Überprüfung und einer Überarbeitung bedarf” scrie Friedjung.

E un triumf al adevărului și al d-lui Șuluțu, pentru care îl felicităm din toată inima.

Prețul broșurii e 1 cor. 50 bani. Se vinde în folosul Muzeului Asociațiunii.

C.

Cronică.

Atlasul lingvistic al prof. Weigand. D-l profesor Dr. Gustav Weigand din Lipsca a sfârșit în săptămânile trecute o lucrare monumentală, care ne privește pe noi Români de aproape. E cunoscut publicului românesc zelul și abnegațiunea, cu care a sporit d-l profesor materialul privitor la filologia română. În atlasul, despre care e vorba acum, se concretizează și mai bine stăruința aceasta a învățatului german, de care-și vor aduce foarte mulți aminte, de pe când cutrieră ținuturile românești (în Ardeal prin anii 1895, 1896, 1897 și 1899).

Servească pentru „Luceafărul“, revista noastră literară, următoarele date, prin care atrag atenția celor interesați.

„Atlasul lingvistic“ românesc, „Linguistischer Atlas des Dakorumänischen Sprachgebietes“ a apărut în Lipsca (la Johann Ambrosius Barth) și s'a tipărit pe speșele Academiei Române din București. Lucrarea întregă costă 50 de mărci, (60 de coroane) un preț, care este explicabil, dacă se ia în considerare mulțimea hartelor minuțioase, execuția tehnică excelentă și introducerea: 34 de pagini mari, în cari se află rezumată munca și sistemul aplicat la construirea atlasului. Dacă nu se vor găsi mulți oameni privați în Ardealul nostru, cari să-și procure lucrarea aceasta valoroasă, liceele și instituțiile noastre culturale sunt obligate moralicește să sprijinească această întreprindere, care ne face fală. D-l profesor Weigand și-a început călătoriile prin ținuturile românești în vara anului 1895. În cursul celor 14 ani, cari au trecut de atunci, a adunat cu străduință date și exemple lingvistice, pe cari le-a publicat succesiv în anuarele seminarului românesc din Lipsca, împreună cu lucrările din acelaș domeniu, controlate ulterior, ale elevilor D-sale. Munca îndeplinită astfel a fost costisitoare și plină de greutate. E de ajuns să se amintească, că au fost cercetate nu mai puțin decât 752 de localități din România, din Ungaria, din Rusia, din Bucovina, din Serbia și din Bulgaria, unde se află români, (și anume România 352, Ungaria 286, Rusia 54, Bucovina 38, Serbia 11 și Bulgaria 11) ca să se poată pricepe greutatea alcătuirii acestui atlas lingvistic, unic în felul său la noi.

Atlasul întreg se compune din 67 de părți geografice-lingvistice. Cele dintâi 48 sunt rezervate pe seama materialului cules în anuarele apărute până acum. Se aleg câte patru cuvinte, cari ilustrează un fenomen lingvistic oareșicare, (d. e. labialele sau dentalele în limba rom.) și se urmăresc în diferitele ținuturi, făcându-se cunoscută nuanța lor după triunghiuri colorate. Astfel ne este posibil să constatăm, dintr'o singură ochire, deosebirea unui cuvânt în diferitele sale stadii actuale și teritorul peste care se extinde. Dacă vrei d. e. să urmărești influența unei labiale asupra unui e, care urmează, n'ai decât să consulți harta. Nr. 2, unde cuvintele pară, pană, galben îți dau

putința să urmărești acest fenomen. Deoarece teritoriul locuit de Români este mare, a fost cu neputință ca acest teritor să se dea în întregime într'o singură hartă, fiindcă semnele întrebuițate ar fi trebuit să fie, în cazul acesta, microscopice — de aceea s'a împărțit întreg teritoriul în 6 secțiuni: Nord-est, sud-est, sud, nord, nord-ost și sud-ost. Ca urmare la aceste studii preliminare figurează hărțile Nr. 49—64, unde se utilizează materialul adunat până acum și se încearcă, prin colorarea ținuturilor întregi cu diferite culori, a se stabili granițe pentru diferitele fenomene lingvistice. Harta Nr. 65 este o hartă dialectală, pe care se arată granițele celor trei dialecte principale românești, Nr. 66 notează marșruta ținută de învățatul german în diferitele sale călătorii de studii, iar Nr. 67 — ultima — fixează relațiile etnografice ale ținutului românesc (popoarele mărginașe și conlocuitoare).

În introducere se găsesc date prețioase referitoare la explicarea alfabetului fonetic întrebuițat în atlas, un cuprins al cuvintelor cercetate, având fiecare cuvânt pagina și volumul unde se găsește în anuarele seminarului românesc, precum și alte notițe explicative. Alt capitol tratează caracteristicile dialectelor noastre din Bănat, Muntenia și Moldova, altul ne dă o dare de seamă despre ținuturile străbătute pe jos, cu trăsura, cu căruța, pe cal, cu trenul și pe apă.

Greutățile unei astfel de scrutări științifice n'au fost necunoscute autorului atlasului. Le mărturisește clar în capitolul 4. Dar greutatea acestor lucrări este atât de mare, ca la lucrarea de față. Numai unul, care a încercat să adune folklor, înarmat cu tot aparatul științific, își poate da seamă de greutatea cari stau în calea unui cercetător. De aceea nu va fi nici o mirare dacă se vor face în viitor unele corecturi acestui atlas, care e o primă, grandioasă încercare în domeniul acesta.

Foloasele aduse de acest atlas sunt amintite de autor în cap. 5: 1) stabilirea limbei vorbite de popor, neinfluențate de limba literară; 2) în urma cunoștinței formelor dialectale și ale extinderii lor, facilitarea cunoașterii dezvoltării limbei; 3) mișcarea populației se manifestă în mod vădit în dialecte, resp. în hărțile deosebite; 4) stabilirea și recunoașterea elementelor străine în limba vorbită de popor și 5) clarificarea unor întrebări principiale lingvistice, în urma materialului adunat.

Acestea sunt caracteristicile — în liniamente generale — ale „atlasului lingvistic“, peste care nu se va putea trece de aici înainte când va fi vorba de limba românească.

H. P. P.

Un congres al scriitorilor. Poeții D. Anghel și Șt. O. Iosif propun (în „Minerva“, 12 Iulie v. 1909) un congres al oamenilor de litere. Trăim în veacul congreselor și asociațiilor, când toți muncitorii se

adună și se întovărășesc ca să-și apere interesele. De ce s'ar lăsa mai pe jos tocmai scriitorii, elita intelectuală a unui neam. Adevărat că această specie de oameni sunt așa de sensibili și de mândri de individualitatea lor, încât încap cu greu trei lângă o altă. În vremea din urmă, la noi, la ambițiile succeselor morale s'au mai adăugat interesele materiale, cari îi fac să se uite și mai curmeziș unii la alții. Cu toate acestea idea congresului merită să-i preocupe. Poate de astădată vor fi împrejurările mai prielnice pentru a înființa o „societate a oamenilor de litere“ și eventual se va putea face și acea „Casă a artiștilor“, care e de mulți așteptată.

La toată întâmplarea această societate va trebui să primească în sânul ei și pe scriitorii din provinciile românești, nu numai pe cei din țara românească. Și desigur așa va și fi, dacă propunerea apreciaților poeți va avea norocul să fie primită.

*

Monografia lui Șaguna. Cel care a îndrăznit să scrie această lucrare grea și vastă, cu atâtea părți nelămurite și controversate, e tânărul nostru istoric, Dr. Ioan Lupaș, pe care cetitorii îl cunosc și din coloanele acestei reviste. E prima sa lucrare mai mare, care-i cucerește un loc de cinste în rândurile cercetătorilor pregătiți și serioși ai trecutului nostru. Monografia lui Șaguna scrisă de d-sa va rămâne, desigur, nu numai o carte de știință ci și un izvor de îndemnuri nouă, un far de orientare pentru generațiile viitoare.

În numărul pe care, la toamnă, îl vom închina memoriei lui Șaguna, vom reveni într-o dare de seamă amănunțită, asupra lucrării. Deocamdată reproducem din ea câteva rânduri, cari caracterizează individualitatea lui Șaguna.

„Invățătură bisericească și profană; cultură vastă, câștigată în atâția ani lungi de călugărie harnică și trează; spirit de jertfă, din cari au răsărit, spre binele neamului și bisericii noastre, roade atât de imbelșugate; fapte și îndrumări culturale de o epocală importanță, și idei înaintate, cum la pușini dintre contemporani se vor găsi — toate acestea, într-o armonioasă îmbrățișare, constituiesc individualitatea lui Șaguna. Ar fi însă o lacună, dacă am lăsa neamintită și o altă calitate însemnată a lui: destoinicia de diplomat și „om politic din creștet până 'n tălpi“, cum nu știm să mai fi fost vreunul printre căpeteniile noastre bisericești.“

La acest loc amintim și lucrarea părintelui Gh. Tulpure despre „Activitatea literară a lui Șaguna“, care apare în „Telegraful român“ și care deasemenea e o contribuție conștientioasă și de mare preț la cunoașterea activității marelui arhieru.

*

† **Grigore Ventura.** La 22 Iulie n. a mai dispărut una dintre figurile originale ale capitalei românești. De câteori ne abăteam prin București, zăream într'un ungher de berărie chipul ciudat al acestui om, cu capul fuguiat, cu un ochiu bulbucaț și vecinic cu țigara în colțul gurei. Făcându-i cunoștință, am descoperit

într'ansul un suflet de artist. Odată ne-a povestit o noapte întreagă de dragostea lui față de noi Ardeleii. Ne-a spus că cele mai fericite clipe din viața lui le-a trăit aici la noi, când i s'a cântat una dintre compozițiile sale la un concert sau la o serbare. Ovațiile ce i s'au făcut și entuziasmul cu care a fost aplaudat au rămas neșterse în sufletul lui și-și aducea cu duioșie aminte de ele.

Gr. Ventura s'a născut la 1840. Și-a făcut studiile la Berlin, unde și-a luat licența în drept. Intorcându-se în România s'a ocupat cu politica și literatura.

A fost unul dintre cei dintâi scriitori dramatici români. Piesele „Curcanii“ și „Copila din flori“, dramă în 4 acte, au reușit să se mențină până astăzi pe scenele din România. A mai scris multe alte piese, cari au multe calități și dovedesc talentul real al lui Ventura. A zugrăvit moravuri sociale în „Cămătarul“, „O căsătorie în lumea mare“, care a stârnit oarecare scandal când s'a reprezentat. Mai amintim piesele: „Traian și Andrada“, o tragedie în 5 acte, scrisă în versuri cu colaborarea d-lui Leonescu, „Marcella“, dramă în 5 acte, cu subiectul luat din istoria Hughenoșilor, „Prejudecăți“, tot o dramă în patru acte. A mai tradus piese din literatura germană și franceză.

Pe lângă aceste lucrări dramatice a scris și poezii, cărora le-a compus melodii. Cine n'a cântat versurile:

Doi ochi am iubit în a mea vieță,
Luceau ca stele printre nori,
Și luminând în a mea ceață,
Au dispărut ca meteori!

Unde sunteți voi lăcrămioare,
Voi stele-a sufletului meu,
De fericire d'albe izvoare,
De ce nu curgeți să vă beu?

Acestei melodii i s'a făcut chiar și o parodie, care a pătruns și la noi. Dintre compozițiile lui mai amintim „Hora dela Grivița“, care s'a cântat mult pe vremea războiului, „Hora Sinaiei“, deasemenea foarte populară. Ventura a scris și o „Istorie a muzicii“, pe care o predă la conservatorul din București.

Ca om instruit și fire de artist, s'a distins și în critica dramatică și cea muzicală.

Moartea lui a fost jălită de întreagă presa românească.

*

Băncile și Asociațunea. În „Gazeta Transilvaniei“ s'a făcut o propunere foarte bună, care, poate tocmai din această cauză, a fost trecută cu vederea. D-l Nichifor Frățilă din Sebeșul-săsesc a lansat ideea ca băncile noastre românești să adauge la sfârșitul statutelor următorul paragraf: „un procent al venitului curat se dă „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“. D-sa face și socoteala venitului ce-ar rezultă din acest %. 146 de bănci ar da anual „Asociațiunii“ suma de 25.000 cor. 78 fil., din care în curs de 10 ani s'ar putea face un fond de peste 300.000 cor., venitele căruia s'ar întrebuiți pentru scopurile culturale urmărite de prima noastră instituție culturală.

Deși suntem cam sceptici de câteori vine vorba de misiunea culturală a băncilor românești și de dărnici lor, totuși reimpătrăm această idee, recomandând-o în atențiunea presei noastre. Puțină agitație pentru intruparea ei, poate va hotărî măcar pe o parte a băncilor să-și deschidă visteria veniturilor și să jertfească 1% pentru cultura poporului, care le susține. D-l N. Frățilă sau altcineva ar fi bine să vină cu propunerea și în adunarea generală a „Asociațiunii“ din acest an, stăruint să se facă o adresă băncilor asociate „Solidaritatea“, rugându-o să trimită și din partea ei un apel oficial către bănci. Poate așa se va realiza mai ușor idea. Dacă băncile nu vor răspunde, ceea ce nu ne putem închipui, tot se va obține un rezultat: vom avea o probă nouă a naționalismului nostru de vorbă.

Să nădăjduim că vom fi lipsiți de această probă!

Conferințele „Asociațiunii“. Cred că e de prisos să mai insist asupra conferințelor pentru intelectuali, cari se aranjează în cadrele „Asociațiunii“. Importanța și folosul lor real ar crește, însă, într-o măsură cu mult mai mare, dacă s'ar ține sistematic și dacă subiectele ce se tratează de conferențieri ar fi unitare, adică s'ar încopcia lămurind o problemă, sau o epocă culturală.

Se știe că orice muncă culturală lipsită de unitate și desfășurată la întâmplare se risipește ușor, fără să lase urme durabile în suflete. Noi uităm adeseori că noțiunea culturală implică în sine 'o muncă conștientă și reglementată de voința omului.

De aceea socotesc că ni se impune introducerea unui sistem în conferințele ce se aranjează în cadrele „Asociațiunii“. Trebuie să ne gândim din vreme asupra subiectelor ce voim să le tratăm în cursul iernii viitoare în centrele românești.

În anul acesta, comemorând pe doi dintre bărbații însemnați ai neamului nostru, pe Mihail Eminescu și pe Andreiu Baron de Șaguna, cred că ar fi nimerit să le închinăm câte o serie de conferințe în fiecare centru românesc. Conferențierii ar putea trata orice subiect în legătură cu epoca în care au trăit acești doi oameni. Așa de pildă, în legătură cu conferințele despre viața și activitatea lui Șaguna, s'ar putea trata starea culturală a poporului român și literatura română din epoca lui. În legătură cu viața și activitatea lui Eminescu de asemenea s'ar putea vorbi și despre ceilalți scriitori din vremea lui sau despre alte probleme economice și sociale pe cari le-a atins în scrierile sale.

Ca să se poată aranja aceste conferințe, rog pe toți domnii, cari doresc să pregătească câte un subiect din cele mai sus amintite, să se anunțe la subsemnatul până la 1 Septembrie a. c., indicând titlul conferinței și comunicându-mi timpul, când o pot ține.

În înțelegere cu conferențierii și cu organele „Asociațiunii“ se va stabili până la 1 Noembrie a. c. programul conferințelor pentru fiecare centru, fixându-se și taxele de intrare, din cari se vor acoperi cheltuielile de drum ale conferențierilor ce se vor deplasa din

locul lor de domiciliu. Venitul curat al conferințelor va fi întrebuințat pentru scopurile urmărite de „Asociațiune“.

Sibiu, 25 Iulie 1909.

Oct. C. Tăslăuanu.

Alfred Tennyson. La 9 August s'au împlinit 100 de ani dela nașterea poetului englez Tennyson, socotit, alături de Shakespeare, cel mai mare poet al Angliei. Tennyson s'a născut la 1809 la Lomerby, în Lincolnshire, ca fiul unui preot.

Alfred Tennyson.

Ca student al universității din Cambridge a publicat la 1826, în colaborare cu frate-său, o colecție anonimă de poezii „Poems by two brothers“ (Poemele a doi frați), cari au fost foarte bine primite. La 1842, după alte trei volume, e recunoscut poet de valoare și ajunge poetul favorit al publicului englez. La

1850 e numit poet laureat al curții engleze, la 1884 e înaintat la rangul de Lord.

În afară de poezii, Tennyson a scris și câteva drame, cari toate sunt inferioare lucrărilor sale poetice. Aceste se disting prin gust ales, simțăminte nobile și cugătări profunde, le lipsește, însă, uneori originalitatea.

Una dintre lucrările sale mai prețioase e poemul „Enoch Arden“ (1864), tradus și în românește de Haralamb G. Leca.

Figuri contemporane din România. Acesta e titlul unui dicționar biografic ce apare în București sub direcția d-lui Th. Cornel. Prima fascicolă, pe care am primit-o, se înfățișează în condițiile cele mai bune. Poate ilustrațiile ar trebui mai după vrednicie alese și mai reduse. Portretul lui Alexandri e foarte mic față de al altora. Lucrarea cuprinde și unele informații nouă, cum sunt cele privitoare la pictorul Alexandrescu. Recomandăm lucrarea în atențiunea cetitorilor noștri. Ceice doresc să o aibă să se adreseze d-lui Th. Cornel, București, Str. Cometa 61.

Jubileul universității din Lipsca. În ultimele zile ale lunii Iulie s'a serbat în orașul Lipsca jubileul de 500 de ani de existență a universității de acolo. Festivitățile jubilară au decurs cu o pompă deosebită, fiind de față trimiși speciali, reprezentanți ai națiunilor europene, americane, ba chiar și din Azia. În fruntea tuturoră eră de față regele Saxoniei, având ca oaspete pe prințul moștenitor al României, Ferdinand, un fost student al universității din Lipsca. În istoria culturală a Germaniei și — în general — a culturii europene, rolul universității din Lipsca este de foarte mare însemnătate. Deși fondarea universității (1409) pe teritoriul german cade în rândul al

6-lea, (Praga 1349, Viena 1365, Heidelberg 1385, Colonia 1388, Erfurt 1392) importanța universității din Lipsca pentru cultura germană a fost de cele mai multe ori mai covârșitoare decât a celor amintite mai sus. Cauzele sunt multiple: poziția geografică favorabilă, marea însemnătate a comerțului din Lipsca, marele sprijin dat universității și orașului din partea familiei domnitoare Wettin, importanța orașului din punct de vedere religios (se știe că aici au vorbit de pe amvon și Dr. Eck și Martin Luther) și — mai cu seamă — marele noroc pe care l-a avut orașul, în urma petrecerii pe timp mai scurt sau mai îndelungat, a căpeteniilor literaturii germane între zidurile lui: Goethe, Schiller, Lessing, apoi Gottsched, Gellert, Th. Körner și încă mulți alții. Astfel e explicabil rolul important al universității, căci circumstanțele acestea au contribuit mult la renumele orașului. Chiar și acum singur numele unui Wundt atrage sute și sute de studenți la universitate. Pentru noi e însemnată univ. și din cauza seminarului românesc, condus de prof. Weigand.

H. P. P.

*

Reviste și ziare. „Gazeta de Duminecă“ din Șimleu a pornit o campanie împotriva Sălăgenilor, cari au început să-și uite că sunt Români și că au îndatoriri față de țărâniea pe-a cărei umeri se razimă. Cei cu musca pe căciulă, bineînțeles, s'au grăbit să protesteze și să facă pe indignații. Ce vreți? Așa sunt unii, dacă-i tulburi în odihna lor națională. Din fericire s'au găsit și câteva suflete cari au primit ideile nouă, cari s'au arătat dispuse să înceapă o vieță de fapte naționale și să lucreze pentru popor. Dumnezeu și gândul lor bun să le ajute!

Lupta dintre partizanii odihnei inconștiente și ai muncii conștiente s'a dat cu ocazia adunării generale a „reuniunii femeilor române din Sălăgiu“, ținută în vara aceasta. La adunare s'au rostit adevăruri, pe cari noi le-am spus de mult: „Suntem amenințați și noi de primejdia desbinării în două tabere: de o parte țărâniea săracă, necăjită, lipsită de civilizație, dar cu un sănătos și puternic fond de cultură națională, iar pe de alta intelectualii îmbuibăți de o cultură străină, vorbitori ai unei limbi neromânești, iubitori ai unor moravuri potrivnice firei noastre etnice“.

Ne pare bine că ideile democrației naționale cuceresc teren tocmai în Sălăgiu, unde e mai mare nevoie de ele. Suntem siguri că ele vor și triumfa, fiindcă viitorul e al lor.

* „Lupta“ (Nr. 22/1909) publică conferința: „Eminescu și literatura populară“, ținută de prietinel nostru Al. Ciura cu ocazia adunării generale a desp. Blaj al Asociațiunii.

Conferința se termină cu următoarele constatări adevărate:

„E, de bună seamă, un motiv de mândrie națională să faci parte dintr'un popor, care a compus toate aceste frumoase versuri; un motiv de a ne iubi, cu scumpătate, limba și literatura populară.“

Căci numai așa va fi trainică clădirea noastră culturală, dacă își va avea temelii în popor, care, ase-

menea Cenușotcei din poveste, își cere și el locul ce i se cuvine în literatură.“

* In „Österreichische Rundschau“ dela 1 Iulie 1909, M. Sa Regina României, Carmen Sylva, publică un articol intitulat „Ein Leitmotiv“, bogat în cugetări filozofice. In nrul dela 15 Iulie d-l Dr. Nic. Xenopol scrie despre „Evoluția economică a României și noua convenție comercială“, în care spune că România nu e prea mulțămătită cu concesiile făcute de Austria.

* „Transilvania“ Nr. III cuprinde începutul unui studiu al d-lui Dr. Al. Bogdan despre „Strigoi“ lui Eminescu; începutul unor amintiri interesante despre Al. Mocșonyi, scrise de d-l Dr. Valeriu Braniște, și sfârșitul prețiosului studiu „Limbă și Istorie“ de d-l Dr. Nic. Drăganu. Recomandăm în atențiunea cetitorilor noștri acest istoric al neamului nostru făcut pe baza cuvintelor ce trăiesc în limba noastră. D-l Drăganu, înarmat cu ultimele cercetări filologice și istorice, arată plămuirea poporului românesc din coloniștii romani, puternicul amestec cu slavii și influențele de mai târziu asupra ființei noastre etnice. Studiul e sugestiv și foarte instructiv. Numărul mai cuprinde comunicări științifice și folclorice. D-l Tăslăuanu arată rezultatele destul de mulțumitoare pe care le-a obținut cu publicarea apelului său pentru înzestrarea „Muzeului Asociațiunii“.

* In „Mercure de France“, Nr. dela 1 August a. c., d-l M. Montandon scrie un frumos și bine informat articol despre Eminescu.

*

Știri. În memoria lui Eminescu s'au făcut serbări și la Abrud. Prietinel nostru I. Agârbiceanu a ținut o disertație, vorbind mai ales de literatura postumă a poetului. S'a declamat „Mortua est“ și s'a cântat „Codrul Codruțule“ și „Serenada“, cor bărbătesc.

* A apărut „Anuarul școlii comerciale superioare din Brașov“ pe anul școlar 1908—9, cu un studiu de d-l director Arseniu Vlaicu despre situația școlii după 40 de ani de existență.

* In „Anuarul școlii civile de fete a Asociațiunii“ din Sibiu, pe anul școlar 1908—9, d-șoara Dr. Eleonora Lemény publică o conferință despre Faust al lui Goethe.

* A apărut: „Insemnări din bisericile Maramurășului“ culese de I. Gârlea. Ne-am bucură dacă ni s'ar trimite și nouă cartea, ca să putem vorbi mai pe larg despre ea.

* In Anuarul gimnaziului român din Brașov pe 1908—1909, d-l Andreiu Bârseanu își publică frumoasa și documentata vorbire despre Episcopul Ioan Popasu.

* In Anuarul gimnaziului din Brad pe 1908/9, d-l Dr. Traian Suci publică un studiu despre poezia populară.

* In editura „Minerva“ a apărut volumul de Poezii al d-șoarei Ecaterina Pitiș. Intr'un număr viitor vom vorbi mai pe larg despre acest nou talent poetic, care se impune cu noutatea și drăgălășia versului.

* Ministrul instrucțiunii publice din România a adresat dirigenților de școli o circulară în care le impune să predea în școală, cu stăruință și îngrijire,

lucrul manual sau cel puțin câte o specialitate dintre cele prevăzute de programa analitică sau și de felul materialului prim ce se găsește în localitate sau se poate procura cu ușurință.

* Dl Gheorghe Serb, consilier de curte, a dăruit „Reuniunii femeilor române din Arad“ suma de 4000 cor., ca contribuție la fondul pentru zidirea unui internat de fete în Arad.

* Administrația „Casei școalelor“ din România a acordat prefecturilor de județe din România un împrumut de 1.575,000 lei — sumă ce va fi împărțită tot cu împrumut comunelor rurale — spre a servi la construirea de localuri școlare.

* A apărut „Programa școalei civile de fete din Beiuș“ pe anul 1908/9 cu un studiu „Din igienă“.

* A apărut și se găsește de vânzare la toate librăriile „In clasa cultă“ de I. Agârbiceanu. Acest nou volum al colaboratorului nostru tratează subiecte luate din viața cărturarilor din Ardeal, înfățișând unele scăderi ale acestei pătri sociale. Nuvelele din volumul „In clasa cultă“ ne impune, însă, o dare de seamă amănunțită.

* Piesa „Mărul“ a d-lui Zaharie Bârsan, pe care o publicăm, s'a jucat astă iarnă la „Teatrul național“ din București și a fost foarte bine primită de public. Acțiunea se petrece în Ardeal. Atragem atențiunea cetitorilor asupra ei.

* *Trecând lunile de vacanță, cu începere dela 15 Septembrie, „Luceafărul“ va apărea iarăși la 1 și 16 a fiecărei luni.*

Poșta Redacției.

— *Manuscrisele nu se inapoiază.* —

Un. Bp. Din cântecile ce ne-ați trimis reproducem câteva strofe interesante. Celelalte sunt și mai și...

I.

Scârțâie țiganul meu
Și mă scutur toț mereu.
Măi țigane, dă-o 'n foc,
Nu mă mai face să joc.

II.

Îmi puiu peană 'n palărie,
Dar nu de-aia, care scrie,
Ci peană de floricele
Din grădina mândrei mele.

Hei leliță, mâne seară
Te aștept la gard afară,
Să-mi aduci flori de ghiorghine
Că mă duc la târg poimâne.

Tu să-mi culegi floricele,
C'apoi io ți-aduc mărgele;
Mărgele și năfrămuță
Și o turtă de-o băncuță.

Poimâne pe însărat,
Să m'aștepți din sus de sat;
Pe frunte-un sărut să-mi pui.
Să-ți dau puiul târgului.

N. I. — Br. Dintre epigramele trimise publicăm pe cea mai actuală:

Riria-i originală
Spune Panu 'n Săptămâna —
De atunci mai cu sfială
M-me Smara-și bate struna.

N. R. București. Sunt strofe draguțe:

Cântec.

Parfumate flori de tei
Risipiți-vă pe-alei,
Pe aleile umbrite
Și de draga părăsire...

Vale tu — rămăi pustie!
Mândra mea n'o să mai vie,
Și de-i fi cât de 'ntristată —
Tot o inimă uitată

Pribegi-va pe sub tei
Pe pustiile alei...

Poate ne triniți și altele.

Zelig. Craiova. Iată îți împlinim dorința:

Magdalena.

Cu fața albă ca și mângâierea,
Cu părul tău frumos, neîmpletit
Și 'n neorânduială azvârlit
Pe umeri să-ți ștergi lacrima, durerea;

Cu albul frunții tale, obosit
Și fără strălucirea și puterea
Ce sufletu 'ncâlzea ca tămâierea
Clipitei când ridici un braț, smerit...

Așa te văd în gândul meu, fecioară
Pe ochi duiosi cu zâmbete de sară!..
... Și noi ce-aprinși la cea dintâi pornire

Umplem cu-amar al inimelor gol,
In clipe sfinte ne apari simbol:
— Al desnădejdiei fără răzvrătire!..

Dar, zic zău, „nu-i doină nouă“.

G. D., Bp. Aici putem publică

Ghiocelul.

În bătaia rece a razelor de soare
Plângea un ghiocel în fapt de primăvară,
Fruntea-i albă-spumă strălucea curată
În bătaia rece-a razelor de soare.

— Tu, vis intruchipat în fapt pe primăvară,
De ce te plângi de viață încă 'n leagăn
Când tu ești vestitoriul zilelor de bine...
Tu, vis intruchipat în fapt de primăvară?!

N. Pavelescu. V. Vă răspudem cam târziu, dar avem așa de întinsă corespondență... Versurile d-v. lasă de dorit ca formă, ar fi deci bine să le mai lucrăm și să ne mai trimiteți ceva nou care să se poată publica.

Sabin. O. Nu vă putem cruța de „trista veste“ că încercarea D-voastră e nepublicabilă. Pentru unul care nu cunoaște bine limba și literatura românească e, însă, destul de reușită...

E. M. Braila. Bineînțeles că ne puteți trimite schița... Sperăm că va fi publicabilă.

R. Din poeziile ce ni-ați trimis publicăm câteva strofe, cari ni s'au părut mai reușite.

De chipul tău de inger
De gîngașul tău pas,
Cărărilor din luncă
Poveste le-a rămas.

Sub teii din grădină
Plâng florile pustii
În straturi trandafirii
Te-așteaptă să mai vii.

Nici drumul nu te uită
Nici fetele din sat;
Adesea rîndunele
De tine-au întrebat

Și nu știu cum îmi pare,
Aievea e ori vis
Pe fiecare floare
Văd numele tău scris.

Păcat că restul strofelor nu s'apropie nici măcar de aceste.

Stejărescu. Bucovina. Amintirile din copilărie sunt povestite cu destulă vioiciune, dar nu cu destul talent. Noi credem că ați putea scrie și mai bine, tocmai de aceea Vă rugăm să ne mai trimiteți și altele. Pentru „îmbrățișările frățești,“ deși nu ne cunoaștem, Vă mulțumim.

Felix. Pl. Ne-a făcut o mare bucurie scrisoarea D-voastră cu note originale. Regretăm că „Ce dor“ nu devine nemuritoare. D-voastră desigur știți scrie versuri și mai desăvârșite, în cari să lipsească rînduri ca

Acelaș drum ș'acum lumină
Cu triste razele ei pale

sau

Pălindă, luna ca o moartă
Grăbită-i parcă să apue
Și cât regret și jale poartă
Murindă raza ei gălbue

A. R. „Rugăciune“ nepublicabilă, lipsindu-i avântul poetic.

Pompiliu Popa. B.-sat. Vă rugăm să ne dați adresa exactă. Am avea o întrebare.

Bibliografie.

Ecaterina Pitiș, *Poezii*. „Minerva“, București, 1909. Pr. Lei: 1.50.

C. Negri, *Versuri, Proză, Scrisori*. Cu un studiu asupra vieții și scrierilor sale de E. Gârleanu. „Minerva“, București, 1909. Pr. Lei: 1.50.

I. A. Candrea. *Din Bătrâni*. „Bibl. Minerva“ (nrul 37). Pr. —30 bani.

Al. Dumas-Tatăl, *Strigoi Carpaților*. „Bibl. Minerva“ (nrul 38). Pr. —30 bani.

Ioan Adam, *Voia Mării*. „Bibl. Min.“ (nrul 39). Pr. —30 bani.

Hoffmann, *Povestiri fantastice*. Traducere de L. Daus. „Biblioteca pentru toți“ (nrele 458—459). București, 1909. Pr. —60 bani.

G. A. Caillavet, *Amorul veghiază*. Comedie în 4 acte, trad. de D. Anghel. „Bibl. p. toți“ (nrul 463). București, 1909. Pr. —30 bani.

Cornel Emilian, *Câte-Ceva*. Tipografia Gr. Luis. București 1909. Prețul nu e indicat.

Alexandru Vasiliu, *Cântece, urături și bocete de-ale poporului*. Vol. IV. al seriei „Din viața poporului român“. Ed. „Academiei Rom.“ București, 1909. Pr. Lei 5.—.

Radu Rosetti, *Cum se căutau moșiile în Moldova la începutul veacului XIX*. Ed. „Ac. Rom.“, București 1909. Pr. Lei: 1.50.

Radu Rosetti, *Un proccs de sacrilegiu la 1836 în Moldova*. Ed. „Acad. Rom.“ Pr. —50 bani.

Prof. Dr. V. Babeș, *Problemele turbării*. Edit. „Ac. Rom.“ Pr. —20 bani.

I. Bogdan, *Letopisețul lui Azarie*. Ed. „Ac. Rom.“ Pr. Lei 1.60.

Dr. Hurmuzescu, *Radioactivitatea apelor minerale din România*. Ed. „Ac. Rom.“ Pr. —20 bani.

D. Zamfirescu, *Poporanismul în Literatură*. Discurs de recepție, cu răspuns de T. Maiorescu. Ed. „Ac. Rom.“ Pr. Lei: 1.—.

N. Gane, *Bogdan Petriceicu-Hasdeu*, Discurs de recepție, cu răspuns de I. C. Negruzzi. Ed. „Ac. Rom.“ Pr. Lei: 1.—.

Ion Ciocârlan, *Pe Plaiu*. Schițe dela Țară. „Minerva“. București, 1909. Prețul Lei: 1.50.

N. N. Beldiceanu, *Taina*. „Minerva“. București, 1909. Prețul Lei: 1.50.

Șt. O. Iosif, *Tălmăcirii* (Poezii). „Minerva“. București, 1909. Prețul Lei: 1.50.

Fridtjof Nansen, *Spre Pol*. „Biblioteca Minervei“ (nrul 32). București 1909. Prețul: —.30 b.

Artur Gorovei, *Datinele noastre la naștere*. „Bibl. Minervei“ (nrul 33).

Guy de Maupassant, *Cei dintâi fulgi*. „Bibl. Minervei“ (nrul 34).

Zaharie Bârsan, *Nuvele*. „Bibl. Minervei“ (nrul 35).

Lamennais, *Cartea Poporului*. „Bibl. Minervei“ (nrul 36). București, 1909. Prețul —.30 b.

Dostoiewsky, *Precocii*, trad. din rusește. „Bibl. pentru toți“ (nrele 460—461). București 1900. Prețul —.60 b.

Ivan Turghenieff, *In fața Ghilotinei*, trad. din rusește de Dr. I. Duscian. „Bibl. pentru toți“ (nrul 448). București, 1909. Prețul —.30 b.

S. Moldovan și N. Togan, *Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria*. Ed. „Asociațiunii“. Sibiu, 1909. Prețul Cor.: 5.—.

S. Teodorescu-Kirileanu, *Povestiri populare cu cuprins moral*. Tip. „Gutenberg“. Folticeni, 1909. Prețul Lei: 1.—.

Iorgu G. Toma, *Școala română*. Monografie ilustrată scoasă din incidentul jubileului de 25 ani al Soc. „Școala Română“. Ed. Societății. Suceava, 1909. Prețul Cor.: 3.—.

V. Alecsandri, *Poezii populare*. Ed. „Bibl. pentru toți“ (nrele 443—445). București, 1909. Prețul —.90 b.

Fl. Ilieasa, *Curs practic de lucru manual*. Ed. „Bibl. pentru toți“ (nrele 446—447). București, 1909. Prețul —.60 bani.

B. P. Hasdeu, *Răzvan și Vidra*, poemă dramatică în 5 cânturi. Ed. „Bibl. pentru toți“ (nrele 449—450). București, 1909. Prețul —.60 b.

L. Dauș, *Blestemul*, poem. „Bibl. pentru toți“ (nrul 455). București, 1909. Prețul —.30 b.

Chamisso, *Omul care și-a pierdut umbra*, trad. de B. Constantinescu. Ed. „Bibl. pentru toți“ (nrul 462). București, 1909. Prețul —.30 b.

Guy de Maupassant, *Nuvele din războiu*. Ed. „Bibl. Socecu“ (nrul 72). Pr. —.30 bani.

Fr. Halm, *Camoens*, poem dramatic într'un act. Trad. în versuri de D. Anghel și Șt. O. Iosif. „Bibl. Socecu“ (nrul 73). Pr. —.30 bani.

Emil Staicu, *Note și impresii cu privire la țara Lytiriei*. Carol Göbl, București, 1909.

Rudolf Suțu, *De toate, Iași*, 1909. Pr. Lei 1.—

Edgar Allan Poe, *Povestiri extraordinare*, trad. din englezește, cu portretul autorului. Ed. „Bibl. pentru toți“ (nrul 451), 1909. Pr. —.30 bani.

Anuarul Adm. Cassei Bisericeii, Tip. Cărților Bisericești, București 1909.

Const. C. Diculescu, *Din corespondențele episcopului Melchisedec*. Tip. Cărților Bisericești, București 1909.

Mihail Sadoveanu, *Cântecul amintirii*. „Minerva“, București. Pr. Lei 2.—.

Henry Murger, *Viața de Boem*, trad. de V. G. Nalbă. „Minerva“, București. Pr. Lei: 2.—.

Redactor: OCT. C. TĂSLĂUANU.

„Sentinela“

instituit de economii și credit ca societate în Satulnou, cu filială în Săn-Mihai, efectuește toate operațiunile de bancă. După depuneri plătește 5% **interese** și darea după acestea. Depuneri se pot trimite și cu posta, spre care scop se dau cekuri postale dela instituit. Pentru noua emisiune de acții, cu 110 cor. pentru acționari și 112 pentru neacționari se pot cere prospecte.

[4—5]

Direcțiunea.

SUMARUL.

Ion Gorun	Vrăbia și rânduneaua.
E. Savu	Reverie (poezie).
Maria Cunțan	Căsuța mea (poezie).
Al. Ciura	Pe valea Cerbului.
Simina Bran	Ochi cu luciul catifelii (poezie).
* * *	Membri Academiei române.
Maria Cunțan	Aici mă simt acasă (poezie).
A.-S.	Târziu (poezie).
Ioan Adam	Glume țărănești: Frica de Dumnezeu.
S.-G.	Decepție (poezie).
* * *	Vizita arhiducelui Francisc Ferdinand la Sinaia.
Teodor Murășan	Vei plânge mult...? (poezie).
E. S.	Cântec (poezie).
A. O. Maior	Rândunel.
D. Crainic	Nocturnă (poezie).
D. A. T.	Lui Eminescu (poezie).
D. N. Ciotori	Pagini străine: Selma Lagerlöf (1858). Prihorul (Gușă roșie).
Z. Bârsan	Mărul. Dramă în 2 acte.
A. Popoviciu-Bănățeanul	Scrisoare (poezie).
Traian A. Pinteru	Bunicul (poezie).
A. B.	Elena Popea.
Dări de seamă:	Al. Vasiliu: Cântece (E. H.). N. Gane: Spice (T.). C. Negri: Versuri, Proză, Scrisori (T.). Ion Gorun: Robinson în Țara Românească (T.). Iosif Stercașuluțu: Aduș la Partea a VI-a din Memoriu (C.).
Cronică:	Atlasul lingvistic al prof. Weigand (H. P. P.). Un congres al scriitorilor. Monografia lui Șaguna. † Grigore Ventura. Băncile și Asociațiunea. Conferințele „Asociațiunii“ (Oct. C. Tăslăuanu). Figuri contemporane din România. Jubileul universității din Lipsca (H. P. P.). Reviste și ziare. Știri. Poșta Redacției. — Bibliografie.
Ilustrațiuni: Dr. Augustin Bunea. Vasile Mangra. Dr. George Murnu. Ion Al. Bassarabescu. Dr. G. Popovici. 7 ilustrații privitoare la vizita arhiducelui Francisc Ferdinand la Sinaia. Selma Lagerlöf. Elena Popea. Elena Popea: Interior (după masă); Peisagiu cu mesteceni; Fata cu flori. Alfred Tennyson.	

